

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Monika Křížová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Finanční hospodaření statutárního města
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Monika Křížová**
Osobní číslo: **E21399**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Veřejná ekonomika a správa**
Téma práce: **Finanční hospodaření statutárního města.**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je zhodnotit finanční hospodaření vybraného statutárního města a na základě provedené analýzy předložit doporučení, která by mohla vést ke zlepšení hospodaření.

Osnova:

- Postavení statutárních měst a jejich specifika.
- Charakteristika vybraného statutárního města.
- Analýza rozpočtového hospodaření vybraného statutárního města.
- Shrnutí a návrhy na zlepšení hospodaření.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6.

KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik. ISBN 978-80-87576-28-1.

MALAST, Jan. Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0657-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-5608-0.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Internetové zdroje:

Monitor – státní pokladna [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Finanční hospodaření statutárního města jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. 4. 2024

Monika Křížová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych tímto poděkovat své vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a trpělivost při vedení této práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům oddělení rozpočtu a financování na magistrátě v Liberci za jejich vstřícný přístup během mé absolvované praxe a za cenné rady, které byly využity při zpracování. Poděkování patří také mé rodině, která mě během mého studia naplno podporovala.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá finančním hospodařením statutárního města Liberec. Cílem je pomocí provedené analýzy rozpočtu zhodnotit hospodaření a předložit návrhy, jak by mohlo statutární město své hospodaření zlepšit. V první části jsou vysvětleny specifika statutárních měst a jejich městských obvodů a částí. Ve druhé části je charakterizováno statutární město Liberec. Třetí část je zaměřena na samotnou analýzu hospodaření statutárního města a jeho městského obvodu, kdy je analyzován rozpočet z příjmové i výdajové stránky a zhodnoceny monitorující ukazatele.

KLÍČOVÁ SLOVA

statutární město, městský obvod, hospodaření, rozpočet, příjmy, výdaje

TITLE

Financial management of the statutory city

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the financial management of the statutory city of Liberec. The aim is to evaluate the budget analysis and to present proposals on how the statutory city could improve its management. In the first part, the specifics of the statutory cities and their city districts and parts are explained. In the second part, the statutory city of Liberec is characterised. The third part focuses on the analysis of the statutory city's and municipal district's management, analysing the budget from the revenue and expenditure side and assessing the monitoring indicators.

KEYWORDS

statutory city, municipal district, management, budget, revenue, expenditure

OBSAH

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD.....	11
1 POSTAVENÍ STATUTÁRNÍCH MĚST A JEJICH SPECIFIKA	12
1.1 Charakteristika statutárního města.....	12
1.2 Členění statutárních měst na městské obvody/části.....	13
1.3 Statut	14
1.4 Působnost městských obvodů/částí.....	15
1.5 Orgány statutárních měst	17
1.5.1 Orgány městských částí/obvodů	20
1.6 Majetek statutárních měst	21
1.7 Rozpočet statutárního města	22
1.7.1 Příjmy.....	24
1.7.2 Výdaje	26
2 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC.....	27
2.1 Orgány statutárního města Liberec	28
2.2 Statut města Liberec.....	29
3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC.....	30
3.1 Analýza hospodaření statutárního města Liberec	30
3.1.1 Příjmová stránka rozpočtu	31
3.1.2 Výdajová stránka rozpočtu	35
3.1.3 Financování.....	39
3.2 Analýza městského obvodu Vratislavice nad Nisou.....	40
3.2.1 Příjmová stránka	41
3.2.2 Výdajová stránka	43
3.3 Monitorující ukazatelé	45
3.3.1 Běžná likvidita	45

3.3.2	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům	46
3.3.3	Pravidlo rozpočtové odpovědnosti.....	47
4	SHRNUTÍ A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ.....	49
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	55

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulka 1: Vybrané orgány obcí	17
Tabulka 2: Počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel	18
Tabulka 3: Přepočítací koeficient pro velká města a ostatní obce.....	25
Tabulka 4: Přehled městských čtvrtí v Liberci.....	27
Tabulka 5: Vývoj konsolidovaných příjmů a výdajů v letech 2018-2022 (v mil. Kč).....	30
Tabulka 6: Poplatky součástí rozpočtu Liberce a jejich výnos (v mil. Kč).....	32
Tabulka 7: Běžné výdaje v letech 2018-2022 (v mil. Kč).....	36
Tabulka 8: Kapitálové výdaje dle odvětvového členění v letech 2018-2022 (v mil. Kč).....	38
Tabulka 9: Celkové konsolidované příjmy, výdaje a saldo MO (v mil. Kč).....	40
Tabulka 10: Běžné výdaje MO v letech 2018-2022 (v mil. Kč).....	44
Tabulka 11: Kapitálové výdaje MO v letech 2018-2022 (v mil. Kč).....	44
Obrázek 1: Mapa statutárních měst v ČR.....	13
Obrázek 2: Rozložení příjmů v letech 2018-2022 (v %).....	31
Obrázek 3: Struktura daňových příjmů v letech 2018-2022 (v %)	33
Obrázek 4: Rozdělení transferů v letech 2018-2022 (v mil. Kč)	35
Obrázek 5: Rozložení výdajů v letech 2018-2022 (v %)	35
Obrázek 6: Běžné výdaje podle odvětvového členění v letech 2018-2022 (v mil. Kč)	37
Obrázek 7: Podíl Liberce a Vratislavic na celkových příjmech a výdajích 2018-2022 (v %)	40
Obrázek 8: Rozložení příjmů MO Vratislavice v letech 2018-2022 (v %).....	41
Obrázek 9: Podíl běžných a kapitálových výdajů MO v letech 2018-2022 (v %)	43
Obrázek 10: Běžná likvidita v letech 2018-2022	46
Obrázek 11: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v letech 2018-2022 (v %)	47
Obrázek 12: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v letech 2018-2022 (v %)	48

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MČ	městská část
MO	městský obvod
MŠ	mateřská škola
ObZř	zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
RUD	rozpočtové určení daní
ZŠ	základní škola

ÚVOD

Statutární města jsou jedním z druhů obcí v České republice. Nalezneme u nás územně nečleněná a územně členěná statutární města. Územně členěná města mají zřízeny městské obvody nebo části a své vnitřní poměry upravují tzv. statutem, který je ve formě obecně závazné vyhlášky.

Tématem bakalářské práce je finanční hospodaření statutárního města. Pro zpracování jsem si vybrala statutární město Liberec, které má zřízeno jeden městský obvod Vratislavice nad Nisou. Důvodem, proč jsem si vybrala toto téma, byla absolvovaná praxe na odboru ekonomiky magistrátu města Liberec, která u mě probudila zájem o tuto problematiku a zájem rozšířit své znalosti v oblasti hospodaření statutárních měst. Dále je podle mého názoru pro obyvatele přínosné vědět, jak s finančními prostředky jim blízká obec či město nakládá.

Cílem této práce je zhodnotit hospodaření statutárního města Liberce a na základě provedené analýzy navrhnout doporučení, která by jeho hospodaření mohla zlepšit.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na postavení a specifika statutárních měst. V rámci této kapitoly je charakterizováno statutární město a ukázány možnosti jejich členění. Dále jsou popsány orgány statutárních měst a ukázány pravomoci městských obvodů a částí v rámci přenesené působnosti. Tato část se zaměřuje i na majetek a rozpočet statutárních měst.

V úvodu praktické části je charakterizováno statutární město Liberec. Dále se nachází samotná analýza hospodaření statutárního města a městského obvodu Vratislavice nad Nisou. Hospodaření statutárního města Liberec bylo zkoumáno v letech 2018-2022. K dosažení cíle práce je použita metoda analýzy příjmové a výdajové stránky rozpočtu města a rozpočtu městského obvodu a vzájemné srovnání rozpočtových období. V rámci finanční analýzy jsou zhodnoceny monitorující ukazatele pro celé statutární město, a také pro městský obvod a samotné město zvlášť, aby bylo ukázáno, jak dané části ukazatele naplňují. Na závěr jsou předloženy návrhy na zlepšení hospodaření.

Pro zpracování praktické části byly použity data z rozpočtů, výkazů o plnění rozpočtů a závěrečných účtů Liberce a Vratislavic nad Nisou. Dalším zdrojem dat byla aplikace Ministerstva Financí ČR Monitor.

1 POSTAVENÍ STATUTÁRNÍCH MĚST A JEJICH SPECIFIKA

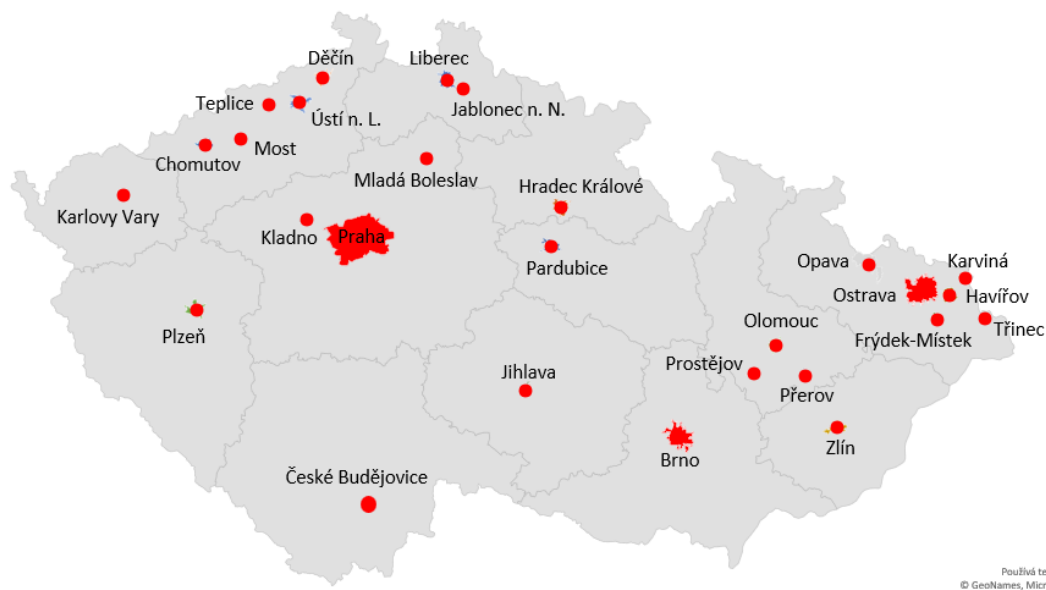
1.1 Charakteristika statutárního města

Statutární město řadíme v České republice (dále jen ČR) jako jedno ze základních druhů obcí. Klasifikace vyplývá ze současné právní úpravy zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) (dále jen ObZř), ve které mezi základní druhy obcí řadíme vedle města statutárního, dále obec základního typu (lze označit i jako vesnického), městys a město (Malast, 2016). Zvláštním druhem obce v ČR je hlavní město Praha. Praha je vymezena v samostatné právní úpravě zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, který upravuje postavení Prahy jako hlavního města ČR, kraje, obce a také upravuje postavení městských částí (Kopecký, 2017).

Statutárními městy se v historii označovala města, která nepodléhala všeobecným zákonům o obcích, ale byly pro ně formou zákona přijímány zvláštních statuty, které upravovaly širší míru působnosti, než měla jiná města. Vyšší míra působnosti byla způsobena hlavně tím, že statutární města měla v té době působnost okresních úřadů, a to až do konce roku 2002, kdy byly okresní úřady zrušeny (Kopecký, 2017).

Současné označení statutárního města má v podstatě pouze formální charakter. Jeho právní vymezení najdeme § 4 ObZř. Jediné privilegium, které mají statutární města dané tímto zákonem, je možnost členit svá území na městské části nebo obvody. Této možnosti statutární město může, ale nemusí využít. Pokud se město rozhodne své území rozdělit na městské části nebo obvody, musí to provést pomocí tzv. statutu města, který je vydán zastupitelstvem jako obecně závazná vyhláška (Horzinková a Novotný, 2013; Hruška a kol., 2018). Městské části a obvody jsou charakteristické vlastními samosprávnými orgány.

V současné době má Česká republika 26 statutárních měst (27 včetně Prahy). Jejich taxativní výčet najdeme v § 4 ObZř, konkrétně se jedná o města: „*Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec*“ (Česko, c2023a).
Obrázek 1 nám statutární města zobrazuje na mapě ČR.

zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Obrázek 1: Mapa statutárních měst v ČR

1.2 Členění statutárních měst na městské obvody/části

Na rozdíl od jiných obcí, měst či městysů se území statutárního města může dělit na městské obvody a městské části (dále MO a MČ). Obě označení jsou právně rovnocenná a z toho důvodu si statutární město může zvolit, které označení bude v územním členění používat (Kopecký, 2022). Další možností, kterou statutární město může zvolit, je území nečlenit nebo si možnost ponechat do budoucna. Proto Kopecký (2017) ve své publikaci rozlišuje 2 typy statutárních měst:

- a) územně členěná statutární města a
- b) ostatní statutární města

V současné době máme v ČR více statutárních měst, která své území nečlení na MO/MČ. Jedná se o města: Kladno, České Budějovice, Karlovy Vary, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Jihlava, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov, Třinec (Hruška a kol., 2018). Územně členěná statutární města můžeme podle Hrušky a kol. (2018) dále rozdělit na statutární města členěná na MO a statutární města členěná na MČ.

Na městské obvody se v současné době člení 5 statutárních měst. I u tohoto členění můžeme rozlišit 2 situace a to, jestli se celé území města rozděluje na MO, nebo jestli se člení částečně a zbytek území je pod kontrolou přímo orgánů statutárního města. Do první skupiny zařazujeme

Ostravu, která má 23 MO, Plzeň s 10 MO, Ústí nad Labem se 4 MO a Pardubice, kde nalezneme 8 MO. Výjimkou je Liberec, který má vytvořený pouze 1 MO a zbytek města je spravován přímo orgány města (Hruška a kol., 2018).

Obdobné je to i u měst členících se na MČ. Taková statutární města nalezneme v ČR pouze 3: Prahu, Brno a Opavu. Praha a Brno patří do skupiny, kdy MČ pokrývají celé území města. Praha se člení na 57 MČ a Brno na 29 MČ. Zmíněnou výjimku zde tvoří Opava, která má 8 MČ, které pokrývají okraje území města. Centrální část je pak také spravována přímo orgány statutárního města (Hruška a kol., 2018).

1.3 Statut

Statut města je základním dokumentem, kterým se upravují vnitřní poměry územně členěného statutárního města ve věcech správy města. Statut je vydáván ve formě obecně závazné vyhlášky a schvalován zastupitelstvem statutárního města. Statut slouží primárně k vymezení vztahů mezi statutárním městem a vzniklými MO/MČ a slouží k určení jejich pravomocí (Kočí, 2012). Statut musí dle § 130 ObZř (Česko, c2023a) upravovat následující záležitosti:

- a) *„výčet jednotlivých městských obvodů a městských částí a vymezení jejich území,*
- b) *pravomoc orgánů města na úseku samostatné a přenesené působnosti,*
- c) *pravomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti,*
- d) *vzájemnou součinnost mezi orgány města a orgány městských obvodů a městských částí,*
- e) *zdroje peněžních příjmů městských obvodů a městských částí a druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti,*
- f) *způsob projednání návrhů obecně závazných vyhlášek a nařízení města s městskými obvody a městskými částmi a způsob jejich zveřejňování v městských obvodech a městských částech,*
- g) *způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými obvody a městskými částmi,*
- h) *majetek města, který se svěřuje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv,*

- i) rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky“*

Statutární město má možnost svým MO/MČ svěřit statutem rozhodování v určitých právních jednáních, která jsou dána zákonem. Jelikož MO/MČ nemají právní subjektivitu, jsou MO/MČ povinny jednat jménem statutárního města. Statutární město může svým MO/MČ svěřit rozhodování například o převodu a zastavení movitých věcí a práv, o postoupení pohledávek, o uzavření smluv o přijetí úvěru nebo poskytnutí úvěru, o poskytnutí dotace, o uzavírání nájemních smluv nebo o poskytování věcných nebo peněžitých darů fyzickým a právnickým osobám. Další práva, která mohou být svěřena MO/MČ jsou uvedena v § 133 ObZř (Kopecký, 2022).

Koudelka (2000) uvádí, že statutární města mohou statutem zřídit tzv. sněm starostů, který sdružuje starosty místních částí nebo městských obvodů. Tento orgán není zakotven v zákoně o obcích, z toho důvodu nemá právo rozhodovat o právech a povinnostech osob, ale může sloužit k lepší koordinaci činností mezi statutárním městem a jeho MO/MČ a předejít případným vzájemným konfliktům. Sněm starostů má v současné době zřízeno například statutární město Brno (Odbor vnitřních věcí magistrátu města Brna, 2023).

Statut města lze v průběhu platnosti měnit. Změna statutu je možná se souhlasem zastupitelstva statutárního města a zastupitelstev všech jeho MO/MČ. Ke změnám může docházet na základě návrhu města nebo MO/MČ, nebo také z důvodu legislativních změn. K projednávání úprav statutu se zřizuje komise, která posuzuje ekonomickou a právní stránku navrhované změny. MO/MČ mají možnost se k navrhovaným změnám ve stanovené lhůtě 30–60 dní vyjadřovat (Hruška a kol., 2018).

V České republice v současné době má vydán statut 8 statutárních měst. Patří mezi ně: Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Ústí nad Labem, Pardubice a Opava. Zbylých 19 statutárních měst nevyužilo možnosti členit svá území a z toho důvodu u nich nenalezneme ani statut města.

1.4 Působnost městských obvodů/částí

Působnost MO/MČ se upravuje, jak již bylo zmíněno výše, statutem města. MO/MČ mohou vykonávat působnost dvojího typu. Jedná se o působnost samostatnou a přenesenou. Samostatnou působností se realizuje právo na samostatné spravování svých vlastních záležitostí, na rozdíl od přenesené působnosti, kdy se zajišťuje výkon státní správy, kterou na územně samosprávný celek deleguje stát (Vavrochová, 2012).

V rámci samostatné působnosti je statutární město oprávněno svěřit některé okruhy MO/MČ, které budou zabezpečovat ve svém územním obvodu. Vše záleží na rozhodnutí zastupitelstva, v jaké míře bude chtít vykonávat působnost ze své úrovně. ObZř umožňuje svěřit MO/MČ následující úseky (Kopecký, 2022, s. 289):

- a) *„schvalování programu rozvoje MO/MČ*
- b) *rozhodování o právních jednáních, která jsou uvedena v §133 odst. 1*
- c) *zřizování trvalých a dočasných fondů MO/MČ*
- d) *výkon funkce zaměstnavatele pro zaměstnance zařazené do úřadu MO/MČ nebo organizační složky MO/MČ“*

V §133 ObZř jsou uvedena jednání v majetkoprávních vztazích (Kopecký, 2022). MO/MČ může být svěřeno například poskytování dotací různým organizacím, převod movitých i nemovitých věcí nebo uzavírání nájemních smluv (Opluštilová, 2013).

MO/MČ vykonávají přenesenou působnost v rozsahu, který podle zvláštních předpisů vykonávají orgány obcí v rozsahu obce prvního stupně (Horzinková a Novotný, 2021). Obce prvního stupně provádí základní rozsah přenesené státní správy, do které řadíme například evidenci obyvatel, zajišťování voleb a projednávání přestupků (Ministerstvo vnitra, 2017). Statutární město má pravomoc upravit statutem výkon některých těchto základních činností. Zpravidla může určit, že některé činnosti, které provádí MO/MČ, bude provádět samo, pomocí svých orgánů, nebo může pro výkon určit pouze některé MO/MČ, pokud je město členěno na více obvodů/částí. Pro druhou zmiňovanou možnost je však nutné dodržet dvě podmínky, a to jestli je to účelné, a jestli s tím MO/MČ jejichž pravomoci mají být převedeny souhlasí. Mimo to, může statutární město převést statutem na MO/MČ celý nebo část výkonu přenesené působnosti svěřenou pověřeným obecním úřadům a obcím s rozšířenou působností. V tomto případě musí MO/MČ povinně zřídit funkci tajemníka MO/MČ. Na výkon přenesené působnosti dostávají MO/MČ příspěvek z rozpočtu statutárního města (Kočí, 2012).

1.5 Orgány statutárních měst

Obce a města jsou spravována v rámci přenesené i samostatné působnosti prostřednictvím svých orgánů. Mezi orgány obce, které jsou vymezeny v § 5 ObZř, řadíme zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad a zvláštní orgány obce (Kopecký, 2022).

V případě statutárních měst stanovuje ObZř určité odlišnosti a rozdíly oproti jiným obcím a městům. U statutárních měst, která nejsou územně členěna je postavení orgánů v podstatě obdobné jako u jiných obcí. Existuje u nich pouze jedna soustava či úroveň orgánů obce (zastupitelstvo, rada, ...). Rozdíl je pak hlavně po právní stránce, a to v pojmenování některých orgánů. Statutární město má primátora, namísto starosty a obecní či městský úřad je označován jako magistrát (viz Tabulka 1). Tato skutečnost je stejná bez ohledu na to, je-li statutární město územně členěno nebo územně nečleněno (Kopecký, 2022). V případě statutárních měst, která jsou územně členěna na MO/MČ, ke stávající hlavní úrovni orgánů přistupuje další úroveň, a to orgány městského obvodu či městské části. U orgánů MO/MČ používáme pojem starosta MO/MČ a úřad MO/MČ (viz Tabulka 1).

Tabulka 1: Vybrané orgány obcí

Obec	Zastupitelstvo obce	Rada obce	starosta	Obecní úřad	Zvláštní orgány obce
Statutární město	Zastupitelstvo statutárního města	Rada statutárního města	primátor	Magistrát	Zvláštní orgány statutárního města
Městská část/obvod	Zastupitelstvo městské části/obvodu	Rada městské části/obvodu	Starosta městské části/obvodu	Úřad městské části/obvodu	Zvláštní orgány městské části/obvodu

zdroj: (Hruška a kol., 2018)

Zastupitelstvo statutárního města je nejvyšším samosprávným orgánem města, které je složeno ze zastupitelů. Rozhoduje o nejdůležitějších otázkách města v samostatné působnosti. Je to kolektivní volený orgán, což znamená, že o složení rozhodují občané města v obecných, přímých, rovných a tajných volbách na základě volebního principu poměrného zastoupení (Kočí, 2012). Volební období zastupitele trvá 4 roky. Zákon ObZř neurčuje přesný počet zastupitelů, které by zastupitelstva města a obce měla mít, pouze stanovuje minimální a maximální hranici počtu, která je závislá na počtu obyvatel v dané obci či městě. Obce a města jsou v ObZř rozděleny do 6 úrovní, kde každá úroveň umožňuje zvolit jiný počet zastupitelů (viz Tabulka 2).

Tabulka 2: Počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel

počet obyvatel k 1. 1. roku voleb	počet členů
do 500	5 až 15
nad 500 do 3000	7 až 15
nad 3 000 do 10 000	11 až 25
nad 10 000 do 50 000	15 až 35
nad 50 000 do 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

zdroj: Kopecký, 2022, s. 145

Zastupitelstvo se dle ObZř schází podle potřeby, je však nutné, aby byla dodržena četnost minimálně jedenkrát za 3 měsíce. V případě, že by se zastupitelstvo nesešlo usnášeníschopné po dobu delší než je 6 měsíců, Ministerstvo vnitra toto zastupitelstvo rozpustí. Zastupitelstvo je schopno usnášet se je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů (Kopecký, 2017). Zasedání zastupitelstva statutárního města svolává a řídí primátor, koná se v územním obvodu města a musí být přístupné pro veřejnost, která má právo se vyjadřovat k projednávaným bodům (Horzinková a Novotný, 2021). Pravomoci zastupitelstva mají převážně strategický charakter, což v realitě znamená, že ovlivňují chod města v delším časovém horizontu (Kopecký, 2017). Jednou z kompetencí zastupitelstva je zřizování vlastních orgánů – výborů. Zastupitelstvo zřizuje výbory podle vlastní potřeby, vždy však musí zřídit výbor kontrolní a finanční. Finanční výbor má za cíl kontrolovat hospodaření s finančními prostředky a majetkem města. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady a hlídá dodržování právních předpisů. V obcích, kde žije více než 10 % občanů hlásících se k jiné národnosti než české je zřízen výbor pro národnostní menšiny. Zákon dále umožňuje zřídit v částech obce tzv. osadní výbory (Kopecký, 2017).

Rada statutárního města je výkonný orgán města v oblasti samostatné působnosti. V rámci přenesené působnosti je oprávněna rozhodovat jen výjimečně, a to v případech stanovených zákonem, mezi něž patří například vydávání nařízení (Kopecký, 2017). Rada je kolektivním orgánem, který se skládá z primátora, náměstků primátora a dalších členů rady, kteří jsou voleni zastupitelstvem. Zastupitelstvu je rada svým výkonem odpovědná. Rada se volí v obcích, které mají více než 15 zastupitelů. Počet členů rady musí být lichý a dle ObZř § 99 odst. 3 v rozmezí nejméně 5 a nejvýše 11 členů a zároveň musí platit pravidlo, že počet členů rady nesmí být vyšší než je 1/3 počtu členů zastupitelstva (Kopecký, 2022). Na rozdíl od schůzí zastupitelstva probíhají schůze rady neveřejně. Podle Horzinkové a Novotného (2021) nelze tuto neveřejnost považovat jako utajování obsahu jednání, ale jako nutnost potřeby operativního řízení a menší

formálnosti přípravy a průběhu schůze. Povinnost účastnit se schůzí rady má i tajemník magistrátu, který má právo se k projednávaným bodům vyjádřit. Hlas tajemníka je poradní. Aby byla rada usnášeníschopná je potřeba přítomnost alespoň nadpoloviční většiny všech členů. K platnému rozhodnutí nebo usnesení je nutný souhlas taktéž nadpoloviční většiny všech členů. (Kopecký, 2017). Jednou z pravomocí rady je možnost zřizovat komise. Komise je dobrovolný poradní a iniciativní orgán. Iniciativní funkce komise představuje možnost předkládat svá stanoviska a náměty radě, které je komise odpovědna. Komisi může být primátorem, po předchozí domluvě s ředitelem krajského úřadu, svěřen výkon přenesené působnosti v některých oblastech (Kopecký, 2017).

Ve statutárních městech nestojí v čele starosta, ale primátor. Primátor plní reprezentativní funkci města a zastupuje statutární město navenek, což znamená, že jako hlavní představitel vystupuje jeho jménem ve vnějších právních vztazích. Při zastupování je primátor vázán rozhodnutími zastupitelstva a rady, které mají oprávnění rozhodovat o právních jednáních města. Kopecký (2017) ve své publikaci uvádí, že těmto orgánům náleží tvorba vůle města ve věcech soukromého práva a primátor tuto vůli pouze sděluje a projevuje navenek. Primátor je volen z řad zvolených zastupitelů. Za svůj výkon je odpovědný zastupitelstvu (Kopecký, 2022).

Pro výkon přenesené působnosti má možnost primátor statutárního města zřídit podle zvláštních právních předpisů zvláštní orgány statutárního města. Statutární města jako vykonavatelé přenesené působnosti obcí s rozšířenou působností musí povinně zřídit povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a komisi pro sociálně-právní ochranu dětí (Kopecký, 2017).

Primátora zastupuje ve funkci náměstek primátora. Zastupitelstvo může zvolit ze svých řad jednoho, ale i více náměstků primátora avšak pouze jeden z nich bude pověřen k zastupování primátora v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy svou funkci nevykonává. Každému zvolenému náměstkovi lze svěřit úsek samosprávy, které by statutární město mělo pro své občany zabezpečovat. Podle Kočího (2012) se jedná nejčastěji o oblasti majetku, bezpečnosti, dopravy, sportu, rozvoje města nebo řešení sociálních otázek občanů.

Magistrát je označení pro obecní úřad u statutárních měst. Magistrát nemá právní subjektivitu, tu má pouze statutární město, u kterého je magistrát orgánem. Personálně ho tvoří primátor, náměstci primátora, tajemník magistrátu a zaměstnanci města zařazení do magistrátu města. V čele magistrátu stojí primátor statutárního města. Hlavním úkolem magistrátu je plnění úkolů na poli samostatné i přenesené působnosti. V rámci samostatné působnosti vykonává úkoly,

kteřé mu zadá zastupitelstvo nebo rada města a vypomáhá komisím a výborům v jejich činnosti. V přenesené působnosti vykonává státní správu mimo věcí, které spadají svým zařazením do pravomocí jiných orgánů města jako je zastupitelstvo, rada a jimi zřizené orgány (Horzinková a Novotný, 2021). Pro lepší organizovanost má možnost rada statutárního města rozhodnout o zřizení odborů a oddělení pro jednotlivé úseky činnosti. U územně členěných statutárních měst magistrát dále vykonává dozor nad opatřeními, které vydávají orgány městských částí nebo obvodů v samostatné i přenesené působnosti. Na rozdíl od opatření vydávanými orgány MO/MČ v přenesené působnosti, které může magistrát města v případě rozporu s právními předpisy zrušit, opatření vydané v samostatné působnosti podle § 127 ObZř nemá magistrát, ani jiný orgán města, povolení zrušit (Kopecký, 2022). Opatření může magistrát pouze pozastavit a stanovit MO/MČ lhůtu pro sjednání nápravy. Pokud MO/MČ nesjedná nápravu může magistrát podat návrh na zrušení opatření k soudu.

U statutárních měst se vždy zřizuje funkce tajemníka magistrátu hlavně z důvodu, že statutární města vykonávají přenesenou působnost na úrovních obcí s pověřeným obecním úřadem nebo obcích s rozšířenou působností. Tajemník je zaměstnancem města a je jmenován, případně i odvoláván primátorem za předchozího souhlasu ředitele krajského úřadu. Tajemník je zodpovědný za plnění úkolů samostatné i přenesené působnosti magistrátem primátorovi a plní funkci zaměstnavatele vůči zaměstnancům pracujícím na magistrátě statutárního města (Horzinková a Novotný, 2021).

1.5.1 Orgány městských částí/obvodů

U územně členěných statutárních měst vzniká nižší stupeň orgánů statutárního města. Jedná se o zastupitelstvo MO/MČ, radu MO/MČ, starostu MO/MČ, úřad MO/MČ a zvláštní orgány MO/MČ.

Orgány MO/MČ vykonávají činnosti v rámci samostatné a přenesené působnosti v rozsahu, který jim ukládá statut města. Nemohou vydávat obecně závazné vyhlášky nebo nařízení. Usnesení, která jsou vydána zastupitelstvem nebo radou statutárního města jsou v oblastech, která jim nebyla statutem svěřena, pro orgány městského obvodu nebo části závazná. V případě, že MO/MČ bude vykonávat přenesenou působnost svěřenou zákonem obcím s pověřeným úřadem nebo obcím s rozšířenou působností, musí být povinně zřizena funkce tajemníka úřadu MO/MČ. Tajemník MO/MČ je jmenován a odvoláván starostou MO/MČ s předchozím souhlasem tajemníka magistrátu (Kočí, 2012).

1.6 Majetek statutárních měst

Důležitým předpokladem existence jakékoliv územní samosprávy je vlastnictví majetku a možnost s ním nakládat podle potřeby. Majetek má podle Provazníkové (2015) značné dopady na rozpočty samospráv, které se odvíjejí od několika faktorů, mezi které můžeme zařadit velikost, strukturu a kvalitu vlastněného majetku a následně způsoby jak je s majetkem hospodařeno. Z majetku mohou pro město plynout peněžní prostředky, které jsou zdrojem vlastních příjmů. (Provazníková, 2015).

Statutární město jako autonomní veřejnoprávní korporace má v rozsahu určeném Ústavou a jinými zákony právo spravovat majetek bez jakéhokoliv státního zásahu nebo zásahů jiných orgánů veřejné správy. Se svým majetkem hospodaří tak naprosto samostatně (Provazníková, 2015). Podmínkou je, že majetek musí být využíván účelně a hospodárně. Město je také povinno svůj majetek evidovat a pečovat o jeho zachování a rozvoj, což obsahuje i povinnost majetek chránit před neoprávněnými zásahy, odcizením, poškozením či zničením (Horzinková a Novotný, 2021).

Majetek statutárního města může mít různou formu. Nejčastěji se setkáme s majetkem ve formě nemovitostí či movitých věcí, nehmotného majetku, ale také ve formě finančních investic nebo majetkových práv (Provazníková, 2015). Města mohou vlastnit nemovitosti jako budovy, pole, louky nebo lesy, pod movitým majetkem nalezneme různé přístroje či vybavení, jako nehmotný majetek může město vlastnit různé licence nebo ochranné známky. V publikaci Provazníková (2015) rozděluje majetek podle základních funkcí, které musí územní samospráva zabezpečit. Podle tohoto dělíme majetek na takový, který slouží:

- a) veřejně prospěšným účelům,
- b) pro municipální a regionální podnikání,
- c) pro výkon samosprávy.

V rámci hospodaření s majetkem může být město účastníkem smluvních vztahů nebo může majetek pronajímat, nabývat či prodávat (Provazníková, 2015). Specifikem územně členěných statutárních měst je, že své majetkové poměry musí upravit statutem. Ve statutu upraví majetkové poměry vůči svým MO/MČ, jinak řečeno stanoví jaký majetek bude svěřen MO/MČ. Ve statutu se dále upraví oprávnění jak MO/MČ mohou se svěřeným majetkem nakládat a jakým rozsahem souvisejících práv budou disponovat. Jedná se například o právo MO/MČ zřizovat, zakládat nebo rušit organizační složky, příspěvkové organizace nebo právnické osoby.

Do zřízených příspěvkových organizací může pak město nebo MO/MČ svěřovat svůj majetek, do zakládaných právnických osob ho může vkládat. Majetek je také důležitým předpokladem možnosti vzít si úvěr a to hlavně z hlediska, že město může tímto majetkem ručit. Ručení je však omezeno a to způsobem, že územní samosprávy nemohou ručit za závazky, které náleží fyzickým a právnickým osobám, které nezřídila žádná územní samospráva ani stát. Mezi další majetkové operace, které může město s majetkem provádět, řadíme ještě například: pojišťování majetku, darování nebo si mohou i majetek vytvářet (Provazníková, 2015).

Rozhodování o majetkoprávních úkonech a majetku města je výhradně v kompetenci jeho zastupitelstva. V zájmu transparentnosti nakládání s komunálním majetkem je povinností předem zveřejňovat záměr dispozic s nemovitým majetkem před samotným rozhodnutím zastupitelstva. Jedná se o situace, kdy má územní samospráva v plánu majetek prodat, směnit, darovat nebo pronajmout. Výjimku tvoří, pokud majetek mají v plánu pronajmout, vypůjčit své zřízené nebo založené právnické osobě. Stejná pravidla platí pokud chtějí MO/MČ rozhodovat o jim svěřenému majetku. Záměr se vyvěsí povinně na úřední desce alespoň 15 dní předem (Kopecký, 2017).

1.7 Rozpočet statutárního města

Rozpočet statutárního města můžeme chápat jako nástroj k zabezpečení a financování místní politiky a místních záležitostí. Je to decentralizovaný peněžní fond, který je založen na 3 základních principech: nedobrovolnosti, neekvivalence a nenávratnosti (Provazníková, 2015). Rozpočet je zároveň bilance, kde na jedné straně nalezneme příjmovou stránku rozpočtu a na druhé stránku výdajovou. Bilancuje zmíněné příjmy a výdaje v rámci jednoho rozpočtového období, které je v ČR shodné s kalendářním rokem a týká se všech úrovní soustavy veřejných rozpočtů (Provazníková, 2015). Rozpočet plní další funkci a tou je úloha finančního plánu. Díky takovému finančnímu plánu se monitoruje schopnost krýt výdaje a jiné závazky vlastními příjmy.

Rozpočet je základem hospodaření každé územní samosprávy. Hospodaření se řídí zejména zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (Česko, c2023b). Podle tohoto zákona pro statutární města platí v podstatě stejná pravidla pro hospodaření a financování jako pro jiné obce a města. Pojem statutární město se v pravidlech hospodaření téměř nepoužívá. Výjimkou je oblast daně z nemovitých věcí, kdy při určení koeficientu pro výpočet daně jsou u kategorie obcí nad 50 000 obyvatel zmíněna i statutární města (Hruška a kol., 2018). Specifické podmínky ohledně hospodaření u statutárního města nalezneme

v případě, kdy je statutární město územně členěno a jeho MO/MČ sestavují své vlastní rozpočty. Takových statutárních měst je v ČR, když nepočítáme Prahu, momentálně sedm, z toho 5 plně územně členěných a dvě asymetricky členěna. Informace o pravidlech hospodaření MO/MČ nalezneme v příslušných statutech měst, ve kterých jsou uvedena pravidla, na základě kterých jsou prostředky statutárního města poskytovány příslušnému obvodu/části statutárního města. Nejčastěji se jedná o převedení části výnosu ze sdílených daní nebo o poskytnutí transferu z rozpočtu města (Hruška a kol., 2018).

Rozpočet se sestavuje na dobu jednoho kalendářního roku. Při sestavování rozpočtu by se mělo vycházet ze střednědobého výhledu rozpočtu (Česko, c2023b). Střednědobý výhled rozpočtu slouží k lepšímu finančnímu plánování a sestavuje se podle zákona na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Střednědobý výhled rozpočtu obsahuje souhrn předpokládaných příjmů a výdajů, informace o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, které jsou uzavřeny smluvně. U dlouhodobých závazků je nutno uvést jejich dopad na hospodaření po celou dobu jejich trvání (Česko, c2023b).

Ve většině případech bývá rozpočet sestavován jako vyrovnaný. Zákon umožňuje rozpočet schválit i jako přebytkový nebo schodkový. Přebytkový rozpočet může být schválen jen za podmínky, jestliže bude část příjmů daného roku použita na výdaje v dalších letech nebo z nich budou hrazeny jistiny již vzatých úvěrů. Schodkový rozpočet může být schválen v případě, že schodek bude možné uhradit z finančních rezerv z minulých let nebo bude kryt například úvěrem nebo návratnou finanční výpomocí (Česko, c2023b).

Souhrn činností, které jsou důležité pro řízení hospodaření v daném rozpočtovém období nazýváme rozpočtový proces (Provazníková, 2015). Ten bývá zpravidla delší než doba, na kterou je schvalován rozpočet. Rozpočtový proces je stejný pro územně členěná i nečleněná statutární města. MO/MČ se při sestavování rozpočtu řídí stejně jako obce a města zákonem č. 250/2000 Sb, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (Česko, c2023b). Další specifika ohledně rozpočtového procesu MO/MČ mohou statutární města upravovat ve statutu města. Některá statutární města mají statutem upraveno, že MO/MČ musí schválit svůj rozpočet před projednáním rozpočtu města zastupitelstvem, u některých statutárních měst jsou rozpočty samostatné a taková podmínka ve statutu upravena není. Rozpočtový proces můžeme podle Provazníkové (2015) rozdělit do několika etap:

- a) *„analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období,*
- b) *sestavení návrhu rozpočtu,*

- c) *projednávání a schválení,*
- d) *kontrola plnění rozpočtu,*
- e) *přehled o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet,*
- f) *následná kontrola.“*

Návrh rozpočtu sestavuje zpravidla finanční nebo ekonomický odbor magistrátu nebo úřad MO/MČ v případě návrhu rozpočtu MO/MČ. Sestavený návrh rozpočtu se dále projednává ve finančním výboru a v radě. Následně přichází nejdůležitější část rozpočtového procesu a tou je schválení rozpočtu. Schvalování rozpočtu je výhradní pravomocí zastupitelstva a musí k němu dojít před 1. lednem roku, na který je rozpočet schvalován. Pokud ke schválení nedojde, musí se město nebo MO/MČ řídit podle tzv. rozpočtového provizoria až do doby, než bude rozpočet zastupitelstvem schválen. To znamená, že měsíční výdaje nesmí překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu minulého roku (Česko, c2023b). Schválený rozpočet se může v průběhu roku měnit pomocí rozpočtových opatření. Po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření města zpracují do závěrečného účtu. Závěrečný účet obsahuje údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby, tvorbu a použití fondů, hospodaření příspěvkových organizací a další údaje (Horzinková a Novotný, 2021). Nezbytnou součástí závěrečného účtu je i zpráva o přezkoumání hospodaření města. Město je povinno si nechat přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok a to buď krajským úřadem nebo auditorem či auditorskou společností (Provazníková, 2015). MO/MČ touto povinností nedisponují, ale město má pravomoc jim to umožnit (Ministerstvo financí ČR, 2018). Přezkum hospodaření je u statutárního města povinný jako celek včetně MO/MČ. Závěrečný účet musí opět projednat zastupitelstvo města.

1.7.1 Příjmy

Příjmy rozpočtu se dělí podle rozpočtové skladby na čtyři hlavní skupiny, a to na daňové příjmy, nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery. Daňové příjmy tvoří v ČR největší část rozpočtu statutárních měst. Najdeme je ve formě sdílených daní, svěřených daní a místních poplatků. Sdílené daně jsou městům přerozdělovány podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Jsou to státem vybírané daně, kdy část výnosů se pak podle určených kritérií přerozdělují městům. Mezi tato kritéria patří počet obyvatel, velikost katastrálního území, počet žáků a přepočtený počet obyvatel podle koeficientů postupných přechodů (Provazníková, 2015). Jinou úpravu mají 4 největší statutární města Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, kteří mají vyšší přepočítací koeficient viz Tabulka 3. Vedle

sdílených daní máme i tzv. svěřené daně. U svěřených daní je celý výnos daně příjmem rozpočtu statutárního města. Mezi takové daně patří v současné době daň z nemovitých věcí. Statutární město může mít statutem určeno, že výnos z daně z nemovitostí, nacházejících se na území MO/MČ, budou připadat do rozpočtu daného MO/MČ. Do daňových příjmů řadíme i místní poplatky. Ty může město či obec ukládat obecně veřejnou vyhláškou podle zákona č.565/1990 Sb., o místních poplatcích. Mezi místní poplatky v současné době zařazujeme například: poplatek ze psů, ze sběru komunálního odpadu nebo za lázeňský a rekreační pobyt (Provazníková, 2015).

Tabulka 3: Přepočítací koeficient pro velká města a ostatní obce

	Přepočítací koeficient
Hlavní město Praha	4,0641
Plzeň	2,2691
Ostrava	2,2691
Brno	2,2691
ostatní obce	1,0000

zdroj: Zákon č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní

Nedaňové příjmy statutárního města jsou především příjmy z vlastní hospodářské činnosti. Můžeme sem zařadit příjmy z pronájmu, užitelské poplatky, příjmy od městem zřízených organizací nebo i úroky z poskytovaných úvěrů. Kapitálové příjmy představují příjmy z prodeje majetku nebo výnosy z vlastnictví akcií nebo cenných papírů (Provazníková, 2015). Poslední skupinou jsou přijaté transfery a dotace. Ty můžeme rozdělit na nárokové a nenárokové dotace. O nárokové dotace statutární město nemusí žádat a dostává je pravidelně. Mezi takovou dotaci patří příspěvek na výkon státní správy. Všechna statutární města jsou obce s rozšířenou působností, tudíž s větším rozsahem státní správy. V případě nenárokové dotace musí obec splnit určitá kritéria, aby ji mohla být dotace vyplacena.

Městské obvody/části získávají příjmy do svých rozpočtů podle kritérií, které jsou dané statutem města nebo jim statut města dané příjmy určí. U daňových příjmů mohou mít statutární města upravena kritéria, podle kterých bude MO/MČ přerozdělen výnos. Některá statutární města mohou svým MO/MČ posílat ze svého rozpočtu finance formou transferu.

1.7.2 Výdaje

Výdaje členíme nejčastěji podle ekonomického hlediska na výdaje běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou opakující se výdaje, kterými jsou financovány běžné potřeby pro správný chod obce v příslušném roce. Mezi běžné výdaje zařazujeme platy na zaměstnance, nákup materiálu a služeb, energii, vodu, paliva a další. Běžné výdaje tvoří v rámci rozpočtu přibližně 70 % výdajů (Provazníková, 2015). Kapitálové výdaje mají na rozdíl od běžných výdajů investiční charakter. Slouží primárně k financování dlouhodobých investičních akcí a majetku.

Podle rozpočtové skladby můžeme výdaje dále rozdělit podle funkčního členění. Toto členění rozděluje výdaje do 6 hlavních skupin. Jedná se o tyto oblasti: 1. Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, 2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, 3. Služby pro obyvatelstvo, 4. Sociální věci a politika zaměstnanosti, 5. Bezpečnost státu a právní ochrana a 6. Všeobecná veřejná správa a služby (Provazníková, 2015).

Výdaje MO/MČ jsou stejně jako jejich příjmy dané statutem města. Statutární město ve statutu určí, jaké výdaje bude hradit MO/MČ ze svého rozpočtu a případně ve statutu upraví i povinnosti, které musí MO/MČ na svém území pro občany zajišťovat.

2 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC

Město Liberec se nachází v severních Čechách v Libereckém kraji a je zároveň jeho krajským městem. První zmínka o městě se datuje od roku 1352, kdy se jednalo o malou německou osadu pod názvem Reichenberg na okraji obchodní stezky vedoucí z Čech do německé Lužice (Základní údaje o městě, 2019). O rozvoj města se v historii zapříčinil hlavně textilní průmysl, který byl důležitý již od poloviny 16. století.

S celkovou rozlohou 106,1 km² a s počtem obyvatel 107 389 (k 1. 1. 2023) představuje Liberec páté největší město v České republice (Český statistický úřad, 2023a; Český statistický úřad, 2023b). Podle rozsahu přenesené působnosti můžeme město zařadit mezi obce třetího typu neboli obce s rozšířenou působností, která mají nejširší rozsah výkonu státní správy. Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec se skládá z 28 obcí a jeho rozloha je celkem 578 km². V tomto správním obvodu žilo k 31. 12. 2022 dohromady 149 554 obyvatel, což představuje přes 33 % všech obyvatel Libereckého kraje (Český statistický úřad, 2023c).

Liberec je asymetricky členěné statutární město, které má zřízeno jeden městský obvod Vratislavice nad Nisou s vlastními samosprávnými orgány. Zbylá část města je rozdělena do celkem 35 městských čtvrtí (viz Tabulka 4), které jsou spravovány centrálními orgány města.

Tabulka 4: Přehled městských čtvrtí v Liberci

číslo čtvrti	název městské čtvrti	číslo čtvrti	název městské čtvrti
I	Staré město	XVIII	Karlinky
II	Nové město	XIX	Horní Hanychov
III	Jeřáb	XX	Ostašov
IV	Perštýn	XXI	Rudolfov
V	Kristiánov	XXII	Horní Suchá
VI	Rochlice	XXIII	Doubí
VII	Horní Růžodol	XXIV	Pilínkov
VIII	Dolní Hanychov	XXV	Vesec
IX	Janův Důl	XXVIII	Hluboká
X	Františkov	XXIX	Kunratice
XI	Růžodol I	XXX	Vratislavice nad Nisou
XII	Staré Pavlovice	XXXI	Krásná Studánka
XIII	Nové Pavlovice	XXXII	Radčice
XIV	Ruprechtice	XXXIII	Machnín
XV	Starý Harcov	XXXIV	Bedřichovka
XVI	Nový Harcov	XXXV	Karlov pod Ještědem
XVII	Kateřinky		

zdroj: Statutární město Liberec, c2023

Městský obvod Vratislavice nad Nisou má k 1. 1. 2023 8 596 obyvatel, což tvoří z hlediska počtu obyvatel cca 8 % z celkového počtu obyvatel statutárního města Liberec. Rozloha Vratislavic je 12,92 km² a nachází se na jihovýchodě oblasti statutárního města Liberec (Městský obvod Liberec - Vratislavice nad Nisou, 2023c). Jako městský obvod Liberce fungují Vratislavice nad Nisou od 1. 7. 1991.

2.1 Orgány statutárního města Liberec

Zastupitelstvo Liberce je složeno z celkem 39 zastupitelů (Správa území, c2023). Jako nejvyšší orgán města si ze svých řad zvolilo primátora a 8 náměstků primátora, z čehož je 6 uvolněných a 2 neuvolnění. Ti, společně s dalšími dvěma zvolenými členy tvoří radu města, která má tedy 11 členů (Zámečník, 2022). Každý náměstek dohlíží na jemu přidělený okruh činnosti dle úřednické struktury magistrátu. V současné době najdeme v Liberci (Zámečník, 2022):

- náměstka primátora pro strategický rozvoj a dotace
- náměstka primátora pro majetkovou správu, sport a sportovní infrastrukturu
- náměstka primátora pro architekturu, veřejný prostor a dopravní stavby
- náměstka primátora pro kulturu, školství a cestovní ruch
- náměstka primátora pro technickou správu a informační technologie
- náměstka primátora pro územní plánování a majetkoprávní záležitosti
- náměstka primátora pro sociální záležitosti
- náměstka primátora pro městské bydlení a místní Agendu 21

Zastupitelstvo má zřízeno celkem 8 poradních výborů zastupitelstva. Mimo povinně zřízovaného kontrolního a finančního výboru, je zřízen výbor pro rozvoj, vzdělávání, sport, kulturu a cestovní ruch, sociální záležitosti a plánování území a dopravu (Správa území, c2023) Pro lepší koordinaci rozvoje území má také zřízeno 15 osadních výborů. Rada města ustanovila celkem 14 komisí (viz Příloha B).

Městský obvod Vratislavice nad Nisou spravuje 15členné zastupitelstvo, ze kterého byla zvolena 5členná rada městského obvodu. V čele městského obvodu stojí starosta, který je zastupován jedním místostarostou. Zastupitelstvo má zřízeno kontrolní a finanční výbor a rada dohromady 6 komisí například stavební, kultury, životního prostředí atd (Městský obvod Liberec - Vratislavice nad Nisou, 2023c).

2.2 Statut města Liberec

Současná podoba Statutu města Liberec byla zastupitelstvem vydána ve formě obecně závazné vyhlášky dne 15. 12. 2011 s účinností od 1. 1. 2012 (Statut města Liberec, 2011). Statut města Liberec upravuje vnitřní poměry a základní otázky mezi statutárním městem Liberec a jeho zřízeným MO Vratislavice nad Nisou. Statut města je rozdělen na preambuli a 17 hlav.

V hlavě VI. statut upravuje pravomoci, které jsou svěřené MO na úseku samostatné a přenesené působnosti. Dle této hlavy MO má právo hospodařit se svěřeným majetkem, sestavovat svůj vlastní rozpočet a také provádět vyúčtování svého hospodaření. MO Vratislavice nad Nisou a město Liberec tak vydávají vlastní rozpočty, které jsou samostatné. Ve statutu jsou upraveny příjmy MO, které jsou tvořeny: z příjmů ze svěřeného majetku a majetkových práv, z výsledků vlastní činnosti, z výnosů místních poplatků, z dotací a z části podílu sdílených daní. Přerozdělením celostátního výnosu sdílených daní MO připadá 75 % jeho podílu podle kritérií a pravidel RUD (Statut města Liberec, 2011). Zbylých 25 % zůstává v rozpočtu města. U výnosu daně z nemovitostí, které se nacházejí na území MO je celý výnos příjmem rozpočtu MO. V případě, že MO vygeneruje na konci období zisk, zůstává mu v plné výši. V opačném případě musí ztrátu uhradit z přebytků z minulých let nebo smluvně zajištěným úvěrem.

V rámci samostatné působnosti má MO další pravomoci jako jsou například: ukládání pokut za správní delikty, vyjadřovat se a zaujímat stanoviska k záměrům města, zřizovat a rušit školská zařízení na území obvodu nebo zajišťování kulturního, hospodářského a sociálního rozvoje na území obvodu. Na úseku přenesené působnosti vykonává MO dle statutu agendy, které jsou svěřeny obcím prvního typu. Dále podle tohoto statutu MO vykonává přenesenou působnost svěřenou obcím s pověřeným obecním úřadem na úseku rybníkářství a ochraně rybolovných zdrojů (Statut města Liberec, 2011).

MO Vratislavice hospodaří se svěřeným majetkem města. Město svěřilo MO majetek umístěný na území obvodu s výjimkou některých budov a pozemků, které jsou uvedeny v příloze statutu. MO nemůže uzavírat smlouvy o pronájmu městských bytů na jeho území ani vydávat souhlas ke směně bytů. Dále není oprávněn zatížit nebo použít jako záruku jakoukoliv nemovitost a také není oprávněn podepisovat ani navrhopvat vklad do katastru nemovitostí. Město Liberec disponuje právem kontrolovat hospodaření MO nejen ohledně majetkoprávních úkonů, ale také ohledně způsobu vedení účetnictví a celkového hospodaření obvodu (Statut města Liberec, 2011).

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC

V této kapitole bude provedena analýza hospodaření statutárního města Liberce a jeho MO Vratislavice nad Nisou v letech 2018-2022 na principu vzájemného porovnání po sobě jdoucích rozpočtových obdobích. Zhodnocen bude rozpočet z příjmové a výdajové stránky a následně vyhodnoceny některé z finančních ukazatelů. Podkladem pro analýzu budou informace uvedené na informačním portálu Ministerstva financí – Monitor, výkazy o plnění rozpočtu a závěrečné účty města Liberec a městského obvodu Vratislavice nad Nisou. Tyto informace budou dále doplněny poznatky od pracovníků odboru ekonomiky z oddělení rozpočtu a financování statutárního města Liberec.

3.1 Analýza hospodaření statutárního města Liberec

V Tabulce 5 jsou zobrazeny celkové příjmy, výdaje a saldo rozpočtu v letech 2018-2022. Z tabulky je patrné, že Liberec hospodařil v posledních letech s přebytkem, pouze v roce 2018 a 2019 dosáhl schodku. Schodek byl kryt vlastními finančními prostředky. Celkové příjmy měly v těchto letech vzestupnou tendenci. Nejvyšší nárůst příjmů nastal v roce 2022 a to téměř o 500 mil. Kč. Tento nárůst byl způsoben nepříznivou ekonomickou situací, která způsobila nárůst cen a vysokou inflaci. Díky těmto faktorům byl státem realizován vyšší daňový výnos, a tím pádem mělo i město vyšší příjmy (Magistrát města Liberec, 2022). U celkových výdajů došlo k poklesu v roce 2020, který byl způsoben pandemií Covid-19. Město Liberec v této době zavedlo výrazná úsporná opatření z důvodu nejistoty ohledně výše příjmů ze sdílených daní. Ty však díky kompenzačnímu bonusu byly vyšší než se předpokládalo a vznikl vyšší přebytek, nicméně za cenu nerealizovaných investičních akcí a zakázek (Magistrát města Liberec, 2021).

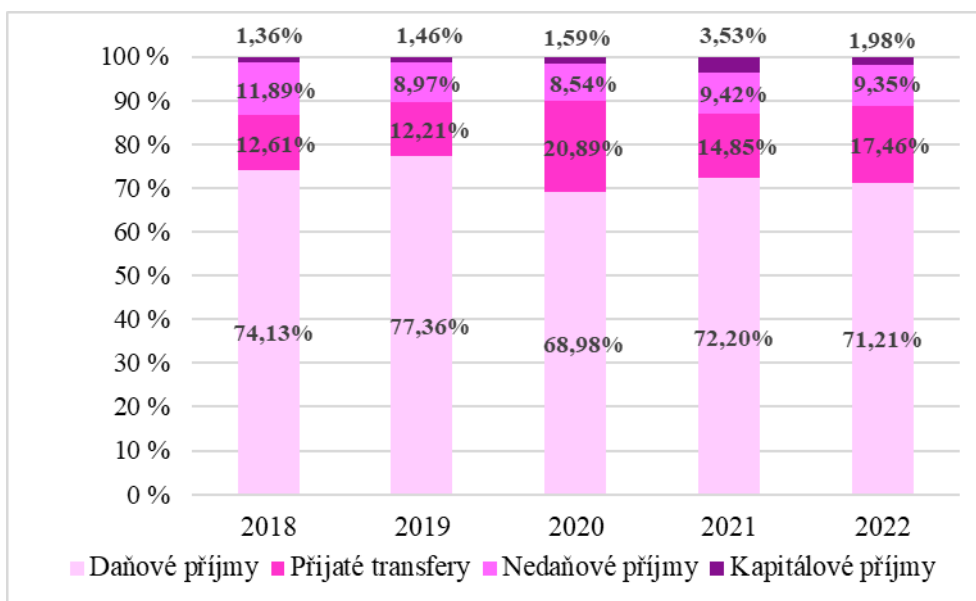
Tabulka 5: Vývoj konsolidovaných příjmů a výdajů v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
celkové příjmy	2 527,5	2 687,1	2 793,3	2 835,7	3 361,5
celkové výdaje	2 660,3	2 752,8	2 461,1	2 736,3	3 182,4
saldo hospodaření	-132,8	-65,8	332,3	99,3	179

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

3.1.1 Příjmová stránka rozpočtu

Příjmy rozpočtu se dělí podle rozpočtové skladby do 4 tříd: daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery. Struktura příjmů města Liberec je zobrazena na Obrázku 2. Z grafu je patrné, že nejvyšší podíl na celkových příjmech mají příjmy daňové, které představují přibližně 70 %. V roce 2019 představovaly dokonce 77,36 %, a to z důvodu zvýšení daňového výnosu ze sdílených daní a zároveň snížení nedaňových příjmů a přijatých dotací. Nedaňové příjmy se snížily v roce 2018 z důvodu refinancování dluhu. Umořovací fond, kde se zhodnocovaly finanční prostředky na splacení komunálních dluhopisů, vydaných v roce 2010 (2 mld. Kč), pomocí jiných cenných papírů a dluhopisů, byl nahrazen novým směnečným programem u České spořitelny. Město tímto krokem přišlo o příjmy z úroků cenných papírů z umořovacího fondu (Magistrát města Liberec, 2020). Druhé nejvyšší zastoupení mají přijaté transfery a dotace, u kterých ale podíl není stabilní, následují je příjmy nedaňové, které představují od roku 2019 podíl mezi 8,5 – 9,5 %. Nejmenší podíl mají příjmy kapitálové, které jsou v příjmech zastoupeny pouze 2 %. V roce 2021 to byly dokonce 4 %, a to z důvodu vyššího prodeje pozemků a příjmů z prodeje akcií společnosti FinReal Liberec, a.s.

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Obrázek 2: Rozložení příjmů v letech 2018-2022 (v %)

Daňové příjmy

Jak již bylo zmíněno, daňové příjmy jsou nejvýznamnější skupinou příjmů v rozpočtu. Od roku 2020, kdy došlo k poklesu, evidujeme růst objemu daňových příjmů. V roce 2020 došlo k poklesu kvůli pandemii Covid-19. V roce 2021 došlo ke změně v RUD, kdy se zvýšilo

procento podílu obcí z 23,58 % na 25,84 %, tudíž se zvýšil i daňový výnos ze sdílených daní. Rok 2022 se nesl ve znamení ekonomické krize, kdy v ČR byla vysoká inflace a docházelo ke zvyšování cen napříč všemi odvětvími. Na druhou stranu, díky vysoké inflaci a vysokým cenám byl nominální výnos sdílených daní vyšší, a proto došlo k tak výraznému navýšení celkových daňových příjmů.

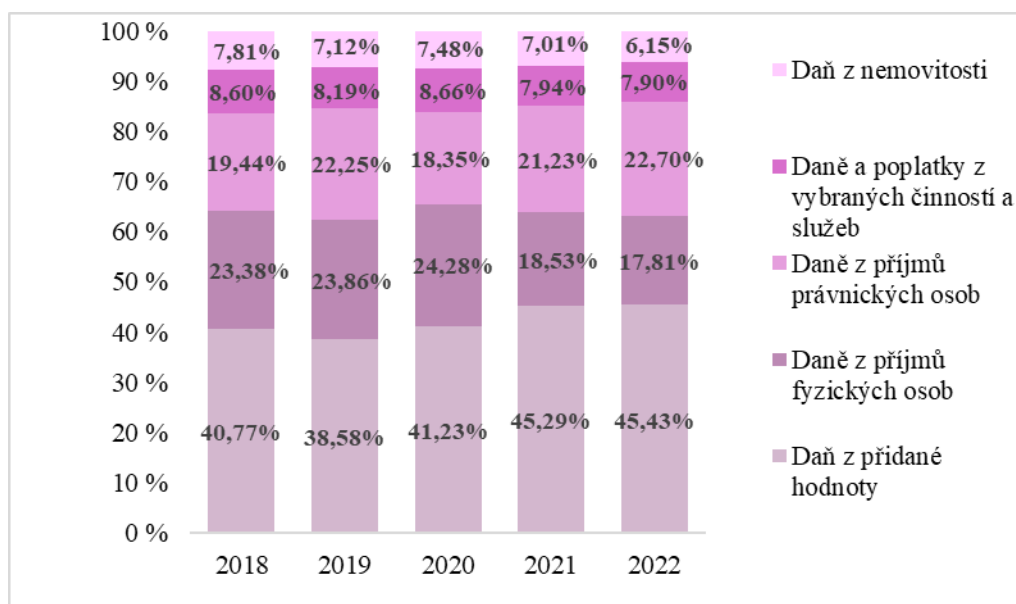
Daňové příjmy jsou rozděleny a sledovány ve formě sdílených daní, svěřených daní a různých poplatků a místních poplatků. Místní poplatky si může město určit samo v mezích zákona. V Tabulce 6 je ukázáno, které poplatky jsou příjmem rozpočtu Liberce a jaký je jejich výnos. Nejvyšší výnos má Liberec z poplatku ze systému odpadového hospodářství, a to přes 64,5 mil. Kč. V roce 2020 došlo ke zvýšení sazeb u vybraných poplatků a zvýšení výnosů (Magistrát města Liberec, 2023).

Tabulka 6: Poplatky součástí rozpočtu Liberce a jejich výnos (v mil. Kč)

Poplatky	2018	2019	2020	2021	2022
Poplatek ze psů	2,8	2,8	2,9	3	3
Poplatky z pobytu	2,4	2,7	4	3,6	5,8
Poplatek za užívání veřejného prostranství	6,7	5,7	7,8	4,8	7,3
Poplatky obecní systém odpadového hospodářství	44,8	45,6	60,8	63,6	64,6
Správní poplatky	33,5	31,4	25,5	30,4	33,3

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Z daňových příjmů je největší položkou daň z přidané hodnoty, která představuje od roku 2021, kdy došlo k úpravě RUD, přes 45 % z celkových daňových příjmů, což v roce 2022 představovalo částku 1 087,5 mil. Kč (viz Obrázek 3). Dalšími velkými položkami jsou daně z příjmů právnických a fyzických osob, které se pohybují přibližně kolem 20 %. Nejmenší podíl má daň z nemovitých věcí, která představuje v rozpočtu daňových příjmů přibližně 7 %. Na druhou stranu se jedná o příjem rozpočtu, který je stabilní a lehce se dá predikovat jeho výše. Liberec má obecně závaznou vyhláškou stanoven místní koeficient ve výši 2 pro všechny části města včetně MO. Tento místní koeficient se nevztahuje na pozemky orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů (Zastupitelstvo města Liberec, 2011). Koeficient pro výpočet výsledné daně má město určeno ve 2 sazbách. Koeficient 3,5 platí pro části města Liberec bez MO Vratislavice. MO Vratislavice má pak určený koeficient pro výpočet ve výši 2,5 (Magistrát města Liberec, 2023).

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Obrázek 3: Struktura daňových příjmů v letech 2018-2022 (v %)

Nedaňové příjmy

V letech 2019 a 2020 byly nedaňové příjmy přibližně ve výši 240 mil. Kč. Poté přišel růst a nejvyšší objem nedaňových příjmů zaznamenal Liberec v roce 2022, kdy dosahovaly výše 314 mil. Kč. V roce 2022 došlo k vzájemné výměně příspěvkových organizací mezi městem a Libereckým krajem, kdy kraj vzal do své správy Zoologickou a Botanickou zahradu výměnou za Dům seniorů Františkov a Dům seniorů Vratislavice. Z důvodu převodu zůstatků z běžných účtů zrušených příspěvkových organizací se nedaňové příjmy města v roce 2022 zvýšily o 44,4 mil. Kč (Magistrát města Liberec, 2023).

Mezi nejvýznamnější skupiny položek nedaňových příjmů patří zejména odvody příspěvkových organizací, které v roce 2022 činily přes 62,5 mil. Kč, dále příjmy z poskytování služeb a výrobků, které byly ve stejném roce ve výši 58,6 mil. Kč. Tato skupina zahrnuje příjem z parkovacích automatů a karet, příjmy za služby Krematoria a z hrobových míst. Další významnou položkou jsou příjmy z pronájmů pozemků a jiných movitých i nemovitých věcí, které se mezi lety 2018-2022 pohybovaly mezi 15-20 mil. Kč (Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR, n.d.), příjmy z podílu na zisku a z dividend společností, u kterých má Liberec účast. Mezi takové společnosti patří například FCC Liberec a Liberecká informační společnost. Do nedaňových příjmů se zahrnují i sankční platby a pokuty vybírané Městskou policií a jinými správními orgány. V roce 2022 přinesly do rozpočtu příjmy ve výši 13,7 mil. Kč.

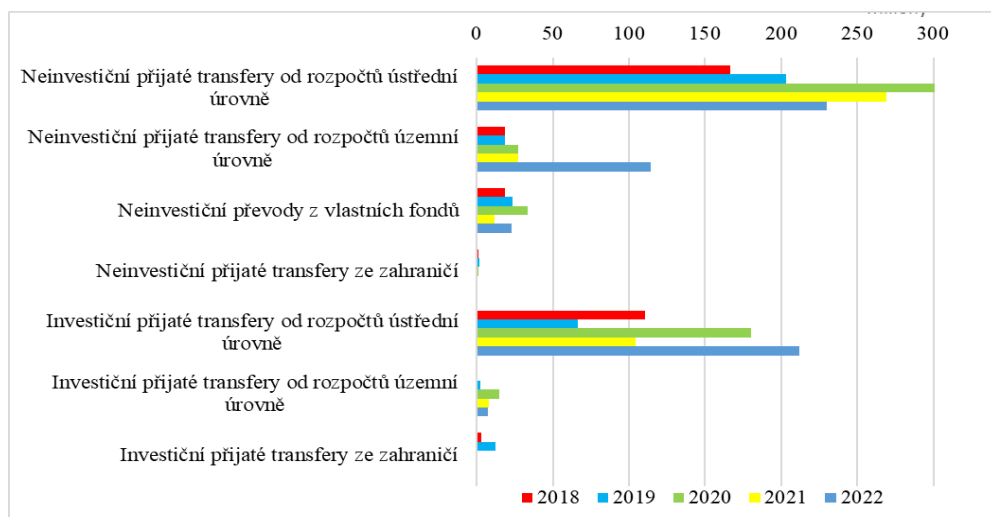
Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy představují nejmenší část rozpočtu. Jsou to příjmy nahodilé a nedá se předpokládat jejich pravidelnost. Jedná se o příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (pozemků, nemovitostí, akcií, dluhopisů, ...). Nejvyšší nárůst kapitálových příjmů byl v roce 2021, kde dosahovaly více než dvojnásobku oproti předchozímu roku a oproti plánu v roce 2021 byly splněny z 314,6 %. Velký skok byl způsoben prodejem akcií FinReal Liberec, a. s.

Přijaté transfery

Přijaté transfery tvoří příjmy, které byly do rozpočtu města poskytnuty z jiných veřejných rozpočtů jako například ze státního rozpočtu, z krajského rozpočtu nebo i ze zahraničního rozpočtu. Představují po daňových příjmech druhý největší příjem rozpočtu. Výše přijatých transferů je nepravidelná a každý rok se pohybuje v jiném rozmezí. Naposledy v roce 2022 dosahovala výše 586,9 mil. Kč. V roce 2020 kvůli pandemii Covid-19 stát formou dotace vyplácel obcím a městům tzv. kompenzační bonus, který měl nahradit propad výnosu ze sdílených daní. V roce 2020 byl ve výši 120 mil. Kč. V dalších letech se kompenzační bonus také vyplácel, ale již ne v takové výši. V roce 2022 byl růst způsoben větším objemem dotací příspěvkovým organizacím.

Dotaci může město obdržet od různých poskytovatelů. Nejčastějším poskytovatelem pro město Liberec je stát a Liberecký kraj. Dotace mohou být dvojího charakteru: neinvestiční a investiční. Přehled poskytnutých transferů je zobrazen na Obrázku 4. V tomto přehledu můžeme vidět rozdělení i podle poskytovatele. Z grafu je patrné, že nejvíce transferů získává Liberec dlouhodobě ze státního rozpočtu. Druhou největší skupinou jsou transfery od územní úrovně rozpočtů (krajské a obecní). V roce 2022 došlo oproti předchozím rokům k velkému nárůstu neinvestičních transferů z krajské úrovně. Liberecký kraj poskytl Liberci větší množství dotací například na činnosti příspěvkových organizací, na podporu požární ochrany anebo na potravinovou pomoc dětem v Libereckém kraji. Naopak transfery ze zahraničí se pohybují ročně pouze okolo 1 mil. Kč, což je v kontextu celkově přijatých transferů poměrně zanedbatelná částka.

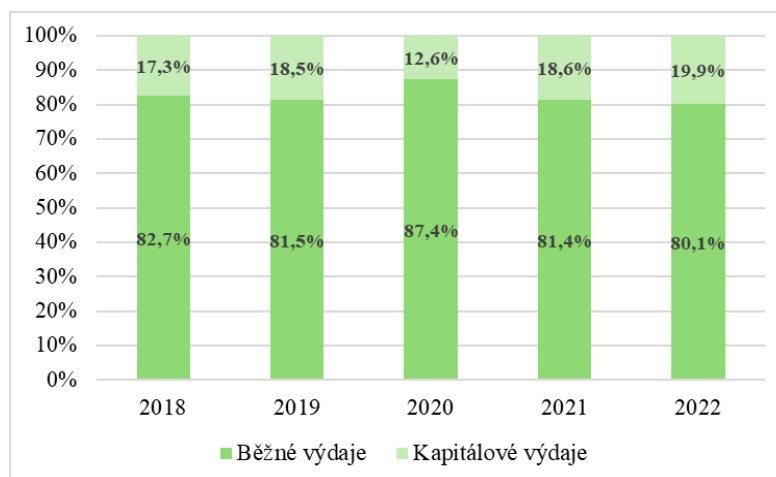
zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Obrázek 4: Rozdělení transferů v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

3.1.2 Výdajová stránka rozpočtu

Celkové výdaje města Liberec včetně jeho MO jsou zobrazeny v Tabulce 5. Jak je patrné z tabulky, město Liberec mělo své výdaje dlouhodobě ve výši přibližně 2,6 mld. Kč. V roce 2022 poprvé výdaje přesáhly hranici 3 mld. Kč a dosáhly výše 3,182 mld. Kč.

Podle ekonomického hlediska dělíme výdaje na dvě základní skupiny: běžné výdaje a kapitálové výdaje. V Liberci tvoří běžné výdaje přibližně 80 % z celkových výdajů (viz Obrázek 5). V roce 2020 dosáhly dokonce 87,4 %, poněvadž za doby pandemie Covid-19 se nerealizovala spousta zakázek a investičních akcí. To ukazuje i to, že v tomto roce byly kapitálové výdaje nejmenší. Celkové výdaje mají vzrůstající tendenci a od roku 2020 dochází k jejich růstu. Co se týče kapitálových výdajů, ty tvoří v rozpočtu přibližně zbývajících 20 %.

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Obrázek 5: Rozložení výdajů v letech 2018-2022 (v %)

Běžné výdaje

Běžné výdaje slouží k financování běžných potřeb města. Jak již bylo ukázáno, běžné výdaje tvoří drtivou většinu výdajů statutárního města Liberec. V posledním sledovaném roce 2022 byly běžné výdaje u města ve výši 2 547,8 mil. Kč (viz Tabulka 7).

Největší položkou běžných výdajů jsou transfery příspěvkovým organizacím, které se pohybovaly v roce 2022 ve výši 829,3 mil. Kč. Liberec jich má celkem 64, z toho 60 je pod správou města a 4 pod správou MO. Přehled organizací je uveden v Příloze C. Další významnou položkou v běžných výdajích jsou výdaje na platy zaměstnanců, kam v roce 2022 zamířilo 422,5 mil. Kč. Výdaje na neinvestiční nákupy, kam patří voda, materiál, služby a další energie tvoří také významnou část rozpočtu. Oproti letům 2018 a 2019 se výše těchto výdajů snížila a v roce 2022 tvořila 672,8 mil. Kč, z toho největší část zaobíral nákup služeb.

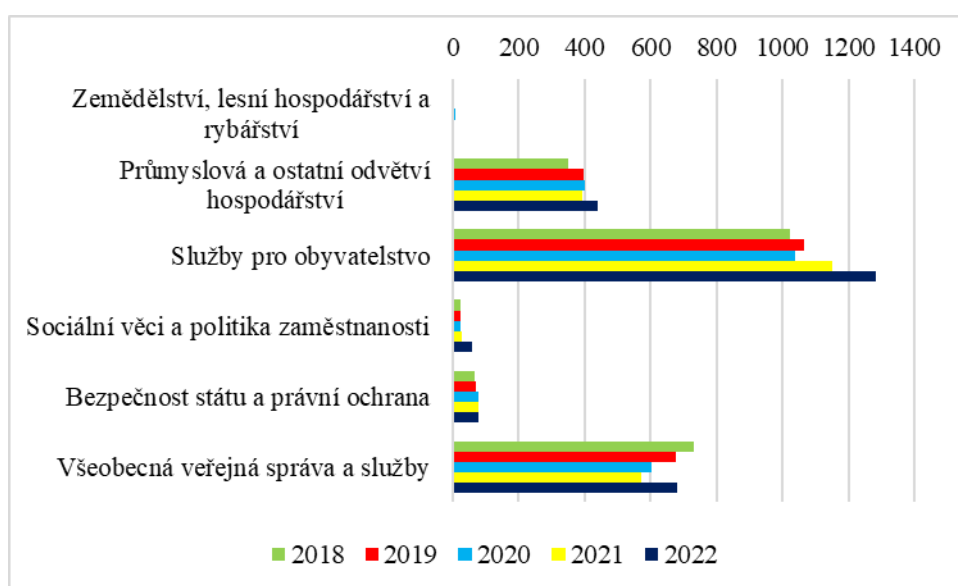
Do běžných výdajů patří i placené úroky bankovním společnostem za poskytnutí finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že statutární město Liberec má uzavřený jeden dlouhodobý úvěr, jeden střednědobý úvěr a tzv. úrokový swap (úrokové zajištění), tvořily placené úroky v roce 2022 celkem 73,8 mil. Kč. V roce 2018 byly úroky dokonce ve výši 210,7 mil. Kč (Magistrát města Liberec, 2020).

Tabulka 7: Běžné výdaje v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
výdaje na platy	336,1	367,7	385	396,6	422,5
neinvestiční nákupy	977	841,9	678,5	607,5	672,8
z toho: nákup materiálu	41,5	46,6	23,5	32,1	26,9
úroky a ostatní finanční výdaje	210,7	124,2	89,2	75,7	73,8
voda, paliva, energie	43	38,5	46,2	44,1	59
nákup služeb	497,3	453,4	389,9	352,3	372,9
neinvestiční transfery soukromoprávním osobám	340,4	377,1	407,1	412,1	471,1
neinvestiční transfery veřejnoprávním osobám	544,2	651,9	665,9	797,7	960,1
z toho: transfery příspěvkovým organizacím	465	512,5	570	727,4	829,3
neinvestiční transfery fyzickým osobám	3,1	4	5,1	9,9	15,8
neinvestiční transfery do zahraničí	0,04	1,1	0,04	0,04	5
neinvestiční půjčené prostředky	0	0	2	1,4	0
ostatní neinvestiční výdaje	0,001	0,04	8	1,2	0,5
celkem	2 200,8	2 243,7	2 151,5	2 226,3	2 547,8

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Z hlediska odvětvového můžeme běžné výdaje členit na 6 základních skupin. Na Obrázku 6 je zobrazen graf, kolik finančních prostředků spadá pod dané skupiny výdajů. Nejmenší část prostředků spadá pod zemědělství, kam směřovalo v daných letech mezi 4-7 mil. Kč. Na druhou stranu nejvíce prostředků směřuje na služby pro obyvatelstvo, kde v roce 2022 byla evidována částka 1,3 mld. Kč. Pod tyto služby spadají výdaje například ohledně vzdělávání, kultury, zdravotnictví, sportu a bydlení. Další významnou skupinou jsou výdaje na všeobecnou veřejnou správu a na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu tvořily v roce 2022 682 mil. Kč, které slouží hlavně na financování činnosti místní správy. Výdaje na průmyslové hospodářství tvořily 439 mil. Kč. (Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR).

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Obrázek 6: Běžné výdaje podle odvětvového členění v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých potřeb statutárního města. Mají převážně investiční charakter, kdy je díky nim pořizován nebo zhodnocován dlouhodobý hmotný i nehmotný majetek, nebo také poskytnuté investiční transfery či půjčky.

Ve sledovaných letech se kapitálové výdaje pohybovaly kolem 500 mil. Kč. Jejich vývoj a členění podle odvětví je ukázán v Tabulce 8. Nižší kapitálové výdaje v roce 2020 byly způsobené pandemií Covid-19, kdy se mnoho investičních akcí neuskutečnilo. V roce 2022 mělo město naplánované kapitálové výdaje ve výši více než 1 mld. Kč, bohužel se k realizaci spousta projektů nedostalo nebo byly odsunuty na další roky, a tak se naplnily pouze na výši 634,6 mil. Kč. Jednalo se převážně o rekonstrukce a modernizace budov mateřských

a základních škol. Do školství a vzdělání Liberec vynakládá dlouhodobě vysoké částky, protože si je vědom potřeby navyšování kapacit v MŠ i ZŠ. Velká část kapitálových výdajů se vynakládá také na dopravu, kam v roce 2022 zamířilo 148,8 mil. Kč, které byly použity například na budování nových parkovacích míst na sídlištích nebo na rekonstrukce křižovatek.

Tabulka 8: Kapitálové výdaje dle odvětvového členění v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
zemědělství, lesní hospodářství, rybářství	0	0,6	0	0	3,3
průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	146,5	75,5	44,9	107,7	148,8
z toho: doprava a vodní hospodářství	146,3	75,3	44,9	107,5	148,2
služby pro obyvatelstvo	274,9	362,5	216,8	312,5	358,3
z toho: vzdělání	176,6	260	103,2	85,1	117,9
kultura a církev	7,1	35,8	12,4	19	10,9
sport, zájmová činnost	33,2	23,8	75,1	64,6	23,4
zdravotnictví	5,4	0,1	0	0	0,7
bydlení, komunální služby, územní rozvoj	22,2	34,6	10,1	16,9	23,5
sociální věci a politika zaměstnanosti	3,5	36	24,4	56,9	91,5
bezpečnost státu a právní ochrana	17,9	12,9	3,1	2,9	1,8
všeobecná veřejná správa a služby	16,7	21,7	20,3	30,1	30,8
celkem	459,4	509,2	309,5	510	634,6

zdroj: vlastní zpracování podle Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR

Největším projektem statutárního města Liberec ve sledovaných letech byla rekonstrukce Liebiegova paláce pro příspěvkovou organizaci komunitního centra KONTAKT – Centrum aktivního života. S realizací projektu se začalo v roce 2020 a k dokončení došlo v červnu roku 2023. Z toho důvodu v letech 2020 a 2021 evidujeme zvýšené výdaje v odvětví sportu a zájmové činnosti. Cílem projektu bylo vytvořit prostor, kde by se mohly scházet různé generace obyvatel města a společně se podílet na komunitní činnosti. Zázemí v tomto prostoru našly sociální služby, neziskové organizace, spolky a sdružení. Cena projektu byla 263 mil. Kč, která byla rozložena do 3 let a byla z 85 % financována z dotací EU. (Centrum aktivního života - Rekonstrukce Liebiegova paláce, c2023).

3.1.3 Financování

Pokud by statutární město mělo nižší příjmy než výdaje, musí se ve financování projevit, z čeho byl schodek uhrazen. Jedná se převážně o změny stavu na bankovních účtech nebo o přehled úvěrů. V případě, když by byly příjmy vyšší než výdaje, musí být ve financování řečeno, kam bude vzniklý přebytek uložen.

Statutární město Liberec využívá k pokrytí krátkodobých výdajů kontokorentní úvěr, který slouží k pokrytí investičních akcí do doby než město obdrží dotaci. Vzhledem k přebytkům finančních prostředků na konci rozpočtových období v posledních letech, ale Liberec kontokorent nemusel využít a vždy byl schopen akce pokrýt ze svých finančních prostředků (Magistrát města Liberec, 2022).

Ve financování se projevují splátky již přijatých úvěrů. Liberec má v aktuální době 2 úvěry: 1 střednědobý a 1 dlouhodobý úvěr. Střednědobý úvěr město uzavřelo na částku 150 mil. Kč v roce 2020 ze strachu z výpadku výnosu sdílených daní za pandemie Covid-19. Úvěr je koncipován do roku 2026 a splátka úvěru tvoří 30 mil. Kč ročně plus úroky (Magistrát města Liberec, 2021). Dlouhodobý úvěr byl uzavřen v roce 2021 jako náhrada za směnečný program. Tím došlo k vyvrcholení snahy města refinancovat dlouhodobý dluh města z komunálních dluhopisů vydaných v roce 2010 v částce 2 mld. Kč a následného směnečného programu, který měl tento dluh refinancovat. Dlouhodobý úvěr byl uzavřen na 15 let na částku 1 450 mil. Kč. Roční splátka úvěru činí 100 mil. Kč plus úroky. Dohromady město splácí ročně za úvěry 130 mil. Kč. Díky dlouhodobému úvěru se snížila dluhová služba a úrokové zatížení statutárního města (Magistrát města Liberec, 2022).

3.2 Analýza městského obvodu Vratislavice nad Nisou

Rozpočet MO Vratislavice nad Nisou představuje přibližně 6 % celkového rozpočtu statutárního města Liberec, jak v celkových příjmech, tak v celkových výdajích. Graficky tuto situaci znázorňuje Obrázek 7. MO Vratislavice nad Nisou představuje z hlediska obyvatel dlouhodobě přibližně 8 % z celkového počtu obyvatel Liberce. To nám ukazuje, že velikost rozpočtu je cca o 2 procentní body nižší, než je podíl počtu obyvatel, což se může na první pohled zdát jako neadekvátní. Je však potřeba zmínit, že město Liberec pro městský obvod zajišťuje některé služby, které nejsou v rozpočtu městského obvodu zohledněny. Mezi tyto služby patří zejména zajištění městské hromadné dopravy, městské policie a sociální věci.

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů Liberce a Vratislavic

Obrázek 7: Podíl Liberce a Vratislavic na celkových příjmech a výdajích 2018-2022 (v %)

Celkové příjmy, výdaje a výsledná salda rozpočtu MO Vratislavice jsou zobrazeny v Tabulce 9. Záporné saldo rozpočtu MO vykázal v roce 2018, 2020 a 2021. V roce 2018 MO na pokrytí schodku čerpal úvěr ve výši 8,36 mil. Kč, který hned následující rok celý splatil. V roce 2020, kdy panovala nejistota ohledně pandemie Covid-19, si MO vzal opět úvěr na pokrytí výdajů, který ale ještě v ten rok splatil a schodek pokryl vlastními prostředky. Schodek v roce 2021 byl pokryt vlastními finančními prostředky.

Tabulka 9: Celkové konsolidované příjmy, výdaje a saldo MO (v mil. Kč)

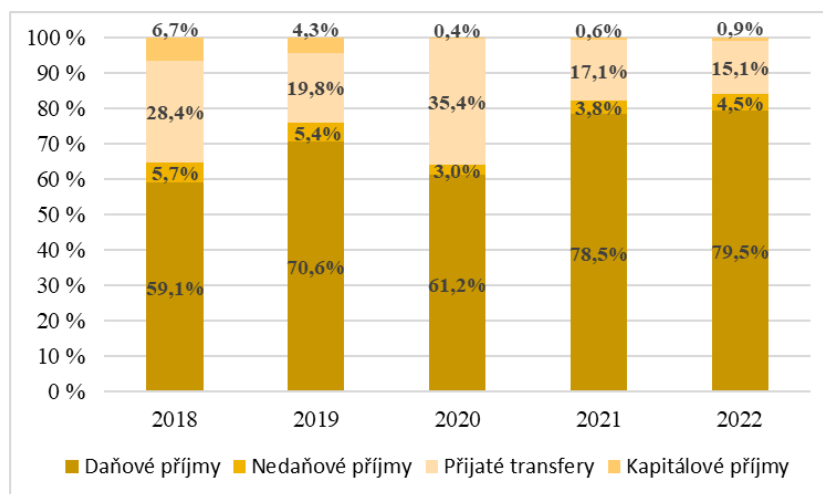
	2018	2019	2020	2021	2022
celkové příjmy	189,89	168,24	167,38	156,29	180,31
celkové výdaje	197,62	147,49	171,29	162,05	179,68
saldo hospodaření	-7,73	20,77	-3,91	-5,77	0,62

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů Vratislavic

3.2.1 Příjmová stránka

Rozložení příjmů MO Vratislavice je zobrazeno na Obrázku 8. Největší podíl na celkových příjmech MO mají daňové příjmy, které v roce 2021 a 2022 představovaly téměř 80 %. Druhou největší skupinou jsou přijaté transfery, které se každý rok pohybují v jiné výši. Nedaňové a kapitálové příjmy představují malé procento podílu.

Daňové příjmy

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů MO

Obrázek 8: Rozložení příjmů MO Vratislavice v letech 2018-2022 (v %)

MO Vratislavice připadá 75 % podílu ze sdílených daní, které by mu náležely podle pravidel RUD, kdyby se hodnotil jako samostatná obec. V roce 2022 se jednalo o částku 126,73 mil. Kč. Celkové daňové příjmy byly v tomto roce 144,15 mil. Kč. Největší položkou daňových příjmů je daň z přidané hodnoty, která MO vynesla v roce 2022 částku přes 69 mil. Kč. Pokles daňových příjmů byl evidován v roce 2020 kvůli pandemii Covid-19.

Co se týká místních poplatků, tak se městský obvod řídí podle obecně závazných vyhlášek statutárního města. Příjmem rozpočtu MO je místní poplatek ze psů, z pobytu a z užívání veřejného prostranství. Jediný místní poplatek, který není příjmem rozpočtu MO je poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, který je celý příjmem rozpočtu města Liberec, který tuto službu zajišťuje pro všechny obyvatele. Největší výnos měl v roce 2022 poplatek z užívání veřejného prostranství, který byl přibližně 380 tis. Kč. Dlouhodobě stabilním příjmem je poplatek ze psů, který v každém sledovaném roce vynesl částku kolem 300 tis. Kč. Další stabilní příjem představuje daň z nemovitých věcí, která MO přináší přibližně 10,5 mil. Kč ročně.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy MO od roku 2020 mírně vzrůstají a v roce 2022 se pohybovaly přibližně v částce 8,1 mil. Kč, což představovalo 4,5 % z celkových příjmů. Největší část příjmů tvoří pronájmy a pachteny nemovitých věcí a příjmy z poskytování služeb a výrobků nejčastěji reklamních předmětů.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy mají na celkových příjmech nejmenší podíl, který se od roku 2020 drží pod 1 %. V letech 2018 a 2019 docházelo k větším prodejům pozemků a z toho důvodu byl podíl kapitálových příjmů vyšší. Od roku 2020 MO již nerealizuje tolik prodejů pozemků a tím pádem se podíl snížil.

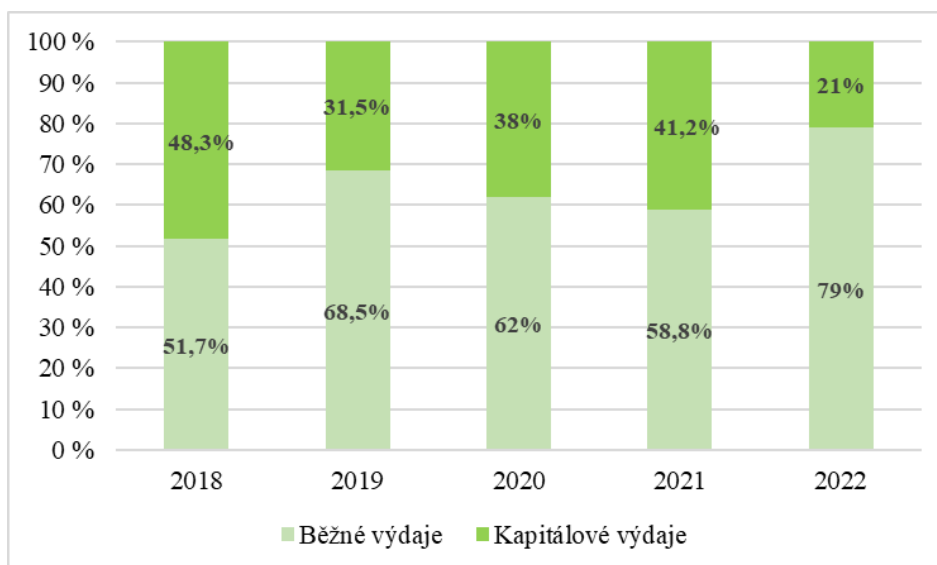
Přijaté transfery

Přijaté transfery se každý sledovaný rok pohybovaly v jiné výši. V letech 2021 a 2022 tvořily dotace přibližně 27 mil. Kč. Největší objem, téměř 67 mil. Kč, obdržel MO v roce 2020. V tomto roce obdržel investiční transfer ze státního rozpočtu ve výši 30 mil. Kč na Spolkové komunitní centrum.

MO Vratislavice získává dotace ze státního rozpočtu a rozpočtu kraje, které jsou převáděny přes rozpočet města. Hlavní provozní dotací, který každý rok MO obdrží je příspěvek na výkon státní správy, který se pohybuje v částce přibližně 800 tis. Kč. Mezi další patří příspěvky na volby nebo transfery na činnosti příspěvkových organizací. V roce 2019 obdržel MO investiční dotaci 1,2 mil. Kč z dotačního fondu Libereckého kraje na akci Cyklostezky.

3.2.2 Výdajová stránka

Podíl běžných a kapitálových výdajů MO je zobrazen na Obrázku 9. Větší skupinu tvoří i u MO běžné výdaje, které se od roku 2019 podílejí na celkových výdajích více než 60 %. Na rozdíl od celého města je podíl kapitálových výdajů u MO větší a pohyboval se do roku 2021 v rozmezí 30-40 %. V roce 2022 klesl podíl na 21 % z důvodu menších plánovaných kapitálových výdajů.

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů MO

Obrázek 9: Podíl běžných a kapitálových výdajů MO v letech 2018-2022 (v %)

Běžné výdaje

Běžné výdaje MO rozdělené podle odvětvového hlediska jsou zobrazeny v Tabulce 10. Nejvíce běžných výdajů MO se zařazuje do odvětví veřejné správy a územní samosprávy, kam patří všechny výdaje spojené s chodem úřadu MO. Výše těchto výdajů se pohybuje ve výši 30 mil. Kč, jen v roce 2020 se výše vyšplhala až na částku 45,6 mil. Kč. Dalšími odvětvími, ve kterých je shromážděna velká část běžných výdajů, jsou doprava, školství, kultura, bydlení a komunální služby. V dopravě se jedná převážně o opravy silnic. V kultuře došlo k výraznému navýšení běžných výdajů v roce 2022, které bylo spojeno s otevřením nové knihovny ve Spolkovém komunitním centru. K podobnému navýšení došlo i u odvětví sociální péče, kdy v rámci výměny příspěvkových organizací mezi Libereckým krajem a Libercem, získal MO pod správu Domov seniorů.

Tabulka 10: Běžné výdaje MO v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
zemědělství, lesní hospodářství, rybářství (útulky)	0,001	0,002	0,1	0,007	0,07
doprava (komunikace, chodníky)	14,1	9,2	4,7	7,6	9,1
vodní hospodářství (kanalizace)	0,1	0,03	0,05	0,06	0,1
vzdělávání (MŠ a ZŠ)	17,7	20,7	15	17,1	15
kultura, církve, sdělovací prostředky	9,7	10,7	9,1	9,5	18,7
tělovýchova a zájmová činnost	4,9	4,6	4,9	8,6	6,1
zdravotnictví (hospice, pomoc postiženým)	0,07	0,07	0,02	0,02	0,06
bydlení, komunální služby a územní rozvoj	19,9	21,2	31	19,9	25,3
ochrana životního prostředí	6,3	7,9	8,2	8,8	9,2
sociální péče	0,2	0,2	0,1	0,6	28,1
bezpečnost a veřejný pořádek	0,1	0,1	0,6	0,7	0,2
státní správa a územní samospráva	29,1	33,7	45,6	22,9	31
celkem	102,2	108,3	119,5	95,8	142,8

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů a dokumentů MO

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje MO rozdělené podle sektorů, kam byly vynaloženy, jsou zobrazeny v Tabulce 11. Výše kapitálových výdajů byla v každém sledovaném roce jiná, ale pohybovala se v rozmezí přibližně 40-95 mil. Kč. Nejvyšší výše byla v roce 2018, kdy bylo téměř 60 mil. Kč vynaloženo na školství. V tomto roce byla vybudována nová MŠ a zrekonstruována ZŠ, aby v ní bylo možné rozšířit kapacitu. Dlouhodobě MO investuje vyšší částky do sportu a zájmové činnosti. V letech 2020 a 2021 bylo do této oblasti investováno 53,3 mil. Kč. MO Vratislavice v této době budoval nové Spolkové a komunitní centrum, kde v současné době sídlí knihovna a je zde zázemí pro spolky.

Tabulka 11: Kapitálové výdaje MO v letech 2018-2022 (v mil. Kč)

	2018	2019	2020	2021	2022
doprava a vodní hospodářství	9,7	10,8	1,2	3,1	6,6
vzdělávání	59,9	20,2	0,8	0,2	3,1
kultura a církev	0,2	0,5	2,3	1,3	0,7
sport a zájmová činnost	14,8	11,4	53,3	53,3	9,9
komunální služby a životní prostředí	10	4,2	6,6	5,7	13,9
státní správa a územní samospráva	0,8	2,7	6,1	3,6	3,2
sociální věci a politika zaměstnanosti	0	0	0	0	0,4
celkem	95,4	49,8	70,3	67,2	37,8

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů MO

3.3 Monitorující ukazatelé

Ministerstvo financí ČR monitoruje hospodaření pomocí soustavy informativních a monitorujících ukazatelů. Soustava obsahuje 25 ukazatelů informativních a 3 monitorující. Pokud obec překročí doporučené hodnoty všech tří monitorujících ukazatelů současně, je označena za obec s vyšší mírou rizika hospodaření (Ministerstvo financí, 2022). U statutárních měst jsou monitorující ukazatele počítány pro celé město včetně jejich MO/MČ. V rámci této kapitoly bude představeno, jak statutární město Liberec a MO Vratislavice nad Nisou plnily ukazatele ve sledovaných letech.

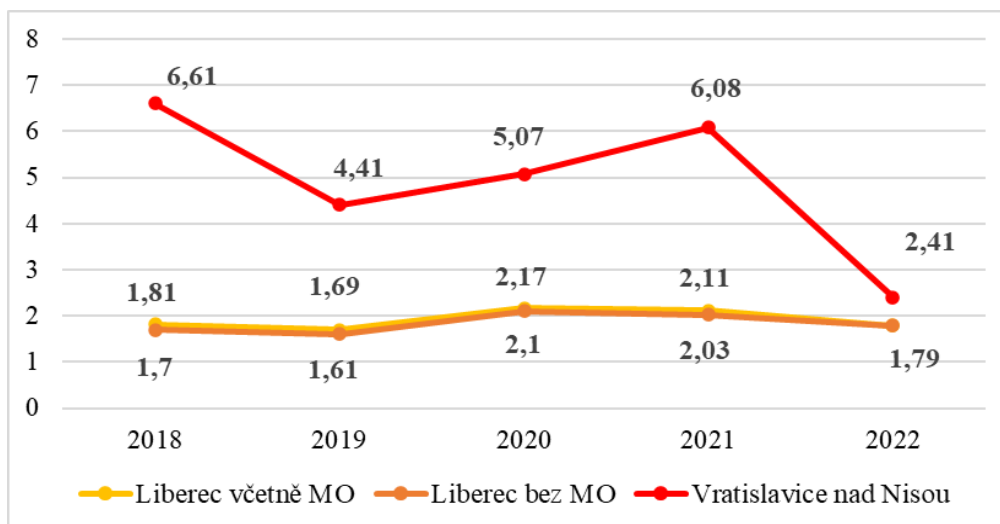
3.3.1 Běžná likvidita

Vypočítá se jako podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Doporučená hodnota by neměla být nižší než 1 (Ministerstvo financí, 2022).

Hodnoty běžné likvidity statutárního města Liberec a MO Vratislavice jsou za poslední roky vyobrazeny na Obrázku 10. V grafu jsou uvedeny hodnoty za celé statutární město a následně hodnoty pro každou část zvlášť, aby bylo možné lépe zhodnotit jejich hospodaření. Je patrné, že Liberec ani MO Vratislavice v žádném sledovaném roce neměly výslednou hodnotu nižší, než je 1 a tudíž byly vždy schopny splatit své krátkodobé závazky. V roce 2020 došlo k vzrůstu hodnot ukazatele, který byl důsledkem krize v době pandemie Covid-19. V tomto období město výrazně šetřilo a docházelo k vyšším zůstatkům peněžních prostředků na bankovních účtech města (Magistrát města Liberec, 2021). Tento trend pokračoval i v roce 2021, kdy panovala nejistota ohledně ekonomické situace v ČR. Město nerealizovalo všechny plánované výdaje a opět vygenerovalo vyšší zůstatek finančních prostředků na bankovních účtech. Přesto došlo k mírnému poklesu hodnoty z důvodu navýšení krátkodobých závazků (Magistrát města Liberec, 2022).

Porovnáním hodnot ukazatele města včetně MO a bez MO zjistíme, že v nich není velký rozdíl. Hodnoty jsou obdobné, protože podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků Vratislavic oproti městu Liberec není tolik významný a z toho důvodu výpočet ukazatele zásadně neovlivňuje. Z toho jsme schopni vyvodit, že běžná likvidita města jako celku bude obdobná jako běžná likvidita města bez započítání dat městského obvodu.

MO Vratislavice má oproti Liberci vyšší hodnoty likvidity. Je to dáno tím, že MO více ukládá finanční prostředky na bankovní účty, aby je mohl později využít ke krytí svých plánovaných výdajů. K tomu došlo v roce 2019 a 2022.

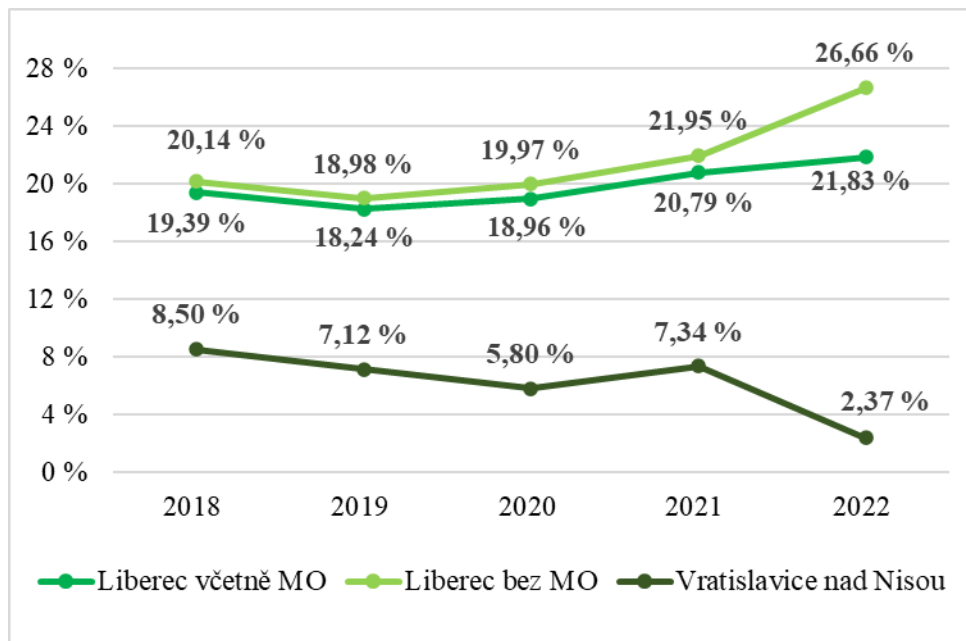
zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů a Monitor: Informační portál Ministerstva Financí

Obrázek 10: Běžná likvidita v letech 2018-2022

3.3.2 Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům

Doporučená hodnota by neměla překročit hranici 25 % (Ministerstvo financí, 2022).

Na Obrázku 11 jsou zobrazeny výsledné hodnoty ukazatele pro celé statutární město Liberec a také pro jeho části. Liberec jako celek v žádném roce nepřekročil doporučenou hranici 25 %. Na druhou stranu, hodnoty mají v čase vzrůstající tendenci a postupně se zvyšují. V letech 2020 a 2021 došlo ke vzrůstu hodnoty z důvodu snížení objemu celkových aktiv svěřením majetku do správy nově vzniklé příspěvkové organizaci Technických služeb města Liberec (Magistrát města Liberec, 2022). Hodnoty města Liberce bez městského obvodu a bez zřízených příspěvkových organizací (do ukazatele počítány až od roku 2022) dosahují podobné výše až na rok 2022, kdy hodnota přesáhla doporučenou hranici. Díky městskému obvodu má statutární město Liberec lepší hodnoty. Samotné hodnoty MO se doporučené hranici nepřibližují a daný ukazatel s přehledem splňuje. Je však potřeba být ohledně tohoto ukazatele v případě celého města obezřetný, aby v budoucnu nepřesahoval doporučenou hranici.

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů a Monitor: Informační portál Ministerstva Financí

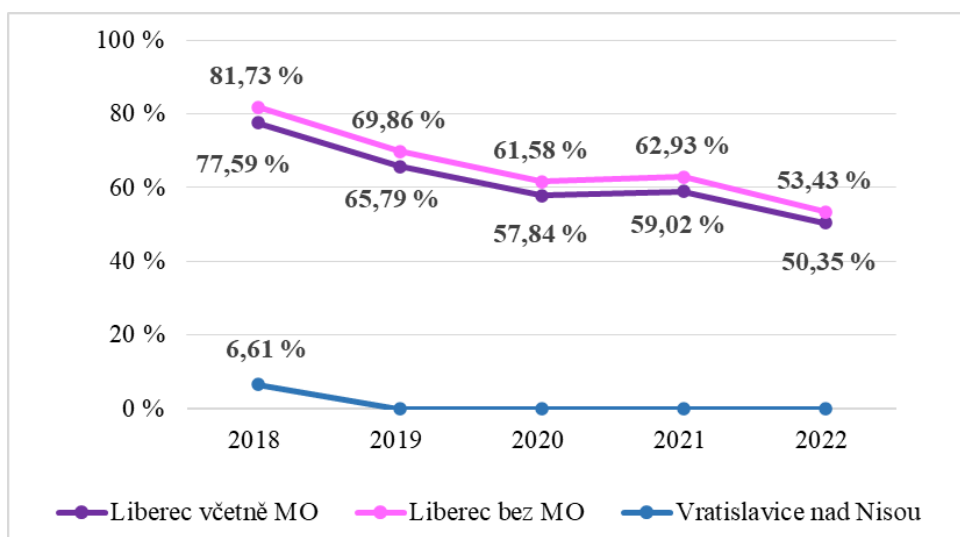
Obrázek 11: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v letech 2018-2022 (v %)

3.3.3 Pravidlo rozpočtové odpovědnosti

Pravidlo rozpočtové odpovědnosti se vypočítá jako podíl dluhu k průměrnému příjmu za poslední 4 roky, který je vynásobený 100. Ukazatel by neměl přesáhnout hranici 60 % (Ministerstvo financí, 2022).

Dluh města Liberec činil v roce 2022 celkem 1 470 mil. Kč, z toho 1 350 mil. Kč na dlouhodobém úvěru a zbylých 120 mil. Kč na střednědobém úvěru. MO Vratislavice nemá na dluhu podíl, jelikož nemá aktuálně uzavřený žádný bankovní úvěr. Na Obrázku 12 má MO od roku 2019 hodnotu 0 %. Vzhledem k velikosti dluhu měl Liberec již od začátku sledování tohoto ukazatele v roce 2017 problém dodržet doporučenou hranici. Ještě v roce 2019 dosahovala hodnota ukazatele vyšší hodnoty, než je daná hranice 60 %. Liberec se dostal pod danou hranici v roce 2020 a přes drobný vzrůst hodnoty v roce 2021 se od té doby pod touto hranicí drží. Kdyby se však ukazatel počítal bez městského obvodu bylo by na tom město o něco hůře. Pod danou hranici 60 % by se dostalo o 2 roky později, a to v roce 2022. Je tak patrné že nulová zadluženost městského obvodu a jeho příjmy pomáhají městu k lepším hodnotám ukazatele. Vše zobrazeno na Obrázku 12.

Na druhou stránku, i když se Liberec držel nad hranicí tohoto ukazatele, byl vždy schopen svůj nadbytek dluhu snížit alespoň o 5 %. Nikdy mu tak nemusel být pozastaven převod podílu na sdílených daní.

zdroj: vlastní zpracování podle závěrečných účtů a Monitor: Informační portál Ministerstva Financí

Obrázek 12: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v letech 2018-2022 (v %)

4 SHRNU TÍ A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Ve sledovaném období 2018-2022 nedošlo u města Liberec ani u jeho městského obvodu Vratislavice nad Nisou k zásadnímu pochybení v hospodaření. Statutární město Liberec hospodařilo v posledních 3 sledovaných letech s kladným saldem hospodaření. V roce 2019 bylo saldo záporné, ale bylo kryto finančními prostředky na bankovních účtech města. MO Vratislavice hospodařil v některých letech se záporným saldem, který kryl převážně z vlastních prostředků. Jen v roce 2018 byl nucen krýt schodek úvěrem, který hned další rok splatil.

Příjmy statutárního města měly vzrůstající tendenci, i přes nepříznivou situaci v roce 2020, kdy se ČR potýkala s pandemií covid-19. Ani po této pandemii nebyla ekonomická situace v ČR úplně příznivá. Zvyšování cen a inflace však paradoxně přispěly Liberci k vyšším nominálním výnosům, a to hlavně u daňových příjmů. Na druhou stranu zvyšování cen se projevilo i u výdajů, u kterých došlo k nárůstu. V roce 2020 Liberec uzavřel střednědobý úvěr z důvodu nejistoty v daňových příjmech. Vzhledem k tomu, že Liberec nikdy nenaplnil zcela svoje rozpočtované výdaje, zbyly vždy peníze na splátky uzavřených úvěrů a nebylo nutno čerpat kontokorentní úvěr nebo uzavírat jiný úvěr.

Ohledně monitoringu hospodaření pomocí ukazatelů neměl Liberec jako celek od roku 2020 problém splňovat hodnoty monitorujících ukazatelů. MO Vratislavice ukazatele splňoval v každém sledovaném roce a v mnoha případech dopomohl městu k lepším hodnotám.

Na základě provedené analýzy jsou předloženy následující návrhy. První návrh se týká zvyšování příjmů. Jak bylo ukázáno, největší část příjmů tvoří příjmy daňové, u kterých město nemá velkou pravomoc je ovlivňovat. Jednou z možností, kterou může Liberec zkusit využít, je motivovat nebo vybudovat takové podmínky pro lidi, aby se do Liberce přestěhovali a tím se zvýšil celkový počet obyvatel. Další možnost, kterou by město mohlo zvážit je zvýšení daně z nemovitosti. Z politického hlediska je tato možnost velmi nepopulární, protože zvýšení daně občanům by mohlo vézt k nezvolení vládnoucích politiků v dalších volbách. Kompromisem by mohlo být zvýšení daně z nemovitosti u průmyslových nebo obchodních zón, které se na území města nachází. Do těchto zón je vynakládána spousta finančních prostředků, hlavně co se týče oprav silnic, které z důvodu většího provozu nastávají častěji. Také je do těchto zón zavedena městská hromadná doprava, která musí být v určitých hodinách posílena z důvodu dojíždění pracovníků do zaměstnání. Díky zvýšení daně z nemovitosti by Liberec obdržel finanční prostředky, které by mohly být použity na financování potřeb těchto lokalit.

Druhou možností, jak zlepšit hospodaření je snižování výdajů. Snižování výdajů by mělo probíhat uváženě protože příliš razantní snížení by mohlo mít za následek snížení životní úrovně občanů města. Oblast, kde se podle mého názoru dá do budoucna ušetřit, jsou energie. Cílem by mělo být co nejvíce snižovat energetickou náročnost města například výměnou pouličního osvětlení či instalování fotovoltaických elektráren na budovy města. Na tyto projekty je sice potřeba počáteční investice, avšak ta může v budoucnu zaručit snížení běžných výdajů na položce energií.

Liberec by měl být obezřetný ohledně ukazatele podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům, který má vzrůstající tendenci. Z toho důvodu by se měl buď snažit snížit cizí zdroje nebo zvyšovat celková aktiva.

Dlouhodobým problémem statutárního města Liberec je jeho zadluženost a vysoké úrokové zatížení. Teprve v roce 2020 se město jako celek dostalo pod hranici 60 % u pravidla rozpočtové odpovědnosti. Kdyby se zadluženost počítala bez MO, dostalo by se město pod požadovanou hranici až v roce 2022. Pozitivní je, že Liberec se snaží dluh snižovat, negativní již je to, že jistiny tvoří 130 mil. Kč ročně a jen úroky v roce 2022 činily přes 73 mil. Kč. Celkem dluhová služba představovala v roce 2022 přes 200 mil. Kč. Proto by se měl Liberec snažit hospodařit bez potřeby uzavření dalšího úvěru, aby se zadluženost města snižovala i nadále.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit finanční situaci statutárního města Liberec a na základě provedené analýzy příjmové a výdajové stránky rozpočtu a vypočtených monitorujících ukazatelů předložit návrhy, jak by mohlo statutární město vylepšit své hospodaření.

Teoretická část práce se zabývala charakteristikou, postavením a specifiky statutárních měst a jejich městských obvodů a částí. Byly zde popsány možnosti členění, orgány statutárních měst, dále vymezeny pravomoci městských obvodů a částí v rámci samostatné a přenesené působnosti a popsán majetek a rozpočet statutárních měst.

Praktická část byla zaměřena na analýzu hospodaření statutárního města Liberec a jeho městského obvodu. Jejich hospodaření bylo analyzováno v období 2018-2022. Na začátku bylo charakterizováno statutárního město Liberec. V dalších kapitolách byla detailně zanalyzována příjmová a výdajová stránka rozpočtu města a jeho obvodu. U statutárního města je zmíněna kapitola o financování. Na závěr bylo vyhodnoceno plnění monitorujících ukazatelů pro statutární město jako celek, i pro městský obvod a samotné město zvlášť z důvodu komparace jejich plnění.

Z provedené analýzy nebyly zjištěny žádné zásadní nedostatky v hospodaření města a obvodu. Statutární město hospodařilo v posledních třech sledovaných letech s přebytkem finančních prostředků. V letech, kdy bylo saldo záporné, byl schodek pokryt vlastními finančními prostředky a město nemuselo uzavírat úvěr. V dané situaci již není žádoucí aby město uzavíralo další úvěr z důvodu velkého zadlužení z předešlých let.

Monitorující ukazatele plní statutární město Liberec i městský obvod v doporučených hodnotách. Liberec by měl být však do budoucna obezřetný v ukazateli podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům, který má vzrůstající tendenci a nebýt městského obvodu, tento ukazatel by byl v roce 2022 překročen.

Závěrem je možné městu doporučit snažit se o zvýšení příjmů nebo snižování výdajů. V rámci zvyšování příjmů bylo navrženo například zvýšit sazbu daně z nemovitosti u průmyslových a obchodních zón města, kde by zvýšený příjem mohl být využit na výdaje spojené s těmito lokalitami. Zmenšení výdajů by Liberec mohl v budoucnu dosáhnout snížením energetické náročnosti města například výměnou veřejného osvětlení nebo instalací fotovoltaických elektráren.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Centrum aktivního života - Rekonstrukce Liebiegova paláce, c2023. In: STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC. *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/radnice/strategie-projekty/projekty-mesta/rozvoj-socialni-infrastruktury-sluzeb/seznam-projektu/centrum-aktivniho-zivota-rekonstrukce-liebiegova-palace-2.html>

ČESKO, c2023a. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení). In: *ASPI* [online]. [cit. 2023-10-05]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/49296/1/2/zakon-c-128-2000-sb-o-obcich-obecni-zrizeni>

ČESKO, c2023b. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *ASPI* [online]. [cit. 2023-10-06]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/49567/1/2>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023a. Vše o území: Liberec. ČSÚ [online]. [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__563889#w=

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023b. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2023. ČSÚ [online]. [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/191186757/1300722303.pdf/58801e7b-4f05-4470-908c-7295691d4dd2?version=1.3>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023c. Charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností LIBEREC. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ [online]. [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_spravniho_obvodu_lb

HORIZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ, 2021. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK. ISBN 978-80-87713-21-1.

HRUŠKA, L., I. FOLDYNOVÁ, A. HRUŠKOVÁ, J. RICHTER a J. KOVÁŘ A KOL., 2018. *Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech*. Ostrava: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů.

KOČÍ, Roman, 2012. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1.

KOPECKÝ, Martin, 2017. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.

KOPECKÝ, Martin, 2022. *Zákon o obcích: komentář ; Zákon o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů : komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7676-302-9.

KOUDELKA, Zdeněk, 2000. *Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2000*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-250-9.

MAGISTRÁT MĚSTA LIBEREC, 2020. Závěrečný účet statutárního města Liberec za rok 2019. In: *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z:

www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-ekonomiky-majetku/zaverecny-ucet-za-rok-2019.pdf

MAGISTRÁT MĚSTA LIBEREC, 2021. Závěrečný účet statutárního města Liberec za rok 2020. In: *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-ekonomiky-majetku/zaverecny-ucet-statutarniho-mesta-liberec-za-rok-2020.pdf>

MAGISTRÁT MĚSTA LIBEREC, 2022. Závěrečný účet statutárního města Liberec za rok 2021. In: *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-ekonomiky-majetku/zaverecny-ucet/zaverecny-ucet-statutarniho-mesta-liberec-za-rok-2021.pdf

MAGISTRÁT MĚSTA LIBEREC, 2023. Závěrečný účet statutárního města Liberec za rok 2022. In: *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-ekonomiky-majetku/zaverecny-ucet/zaverecny-ucet-statutarniho-mesta-liberec-za-rok-2022.pdf

MALAST, Jan, 2016. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0657-9.

MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2019. Schválený závěrečný účet městského obvodu Liberec-Vratislavice nad nisou za rok 2018. In: MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU. *Vratislavice nad Nisou* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.vratislavice.cz/admin-data/storage/get/3636-2018_schvaleny-zaverecny-ucet.pdf

MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2020. Schválený závěrečný účet městského obvodu Liberec-Vratislavice nad nisou za rok 2019. In: MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU. *VRATISLAVICE NAD NISOU* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.vratislavice.cz/admin-data/storage/get/3636-2019_schvaleny-zaverecny-ucet.pdf

MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2021. Schválený závěrečný účet městského obvodu Liberec-Vratislavice nad nisou za rok 2020. In: MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU. *Vratislavice nad Nisou* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.vratislavice.cz/admin-data/storage/get/3636-2020_schvaleny-zaverecny-ucet.pdf

MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2022. Schválený závěrečný účet městského obvodu Liberec-Vratislavice nad nisou za rok 2021. In: MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU. *Vratislavice nad Nisou* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.vratislavice.cz/admin-data/storage/get/3636-2021_schvaleny-zaverecny-ucet.pdf

MĚSTSKÝ OBVOD - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2023. Schválený závěrečný účet městského obvodu liberec-vratislavice nad nisou za rok 2022. In: městský obvod - vratislavice nad nisou. *Vratislavice nad Nisou* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.vratislavice.cz/admin-data/storage/get/3636-2022_schvaleny-zaverecny-ucet.pdf

MĚSTSKÝ OBVOD LIBEREC - VRATISLAVICE NAD NISOU, 2023c. Vratislavice nad Nisou. *Vratislavice nad Nisou* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: <https://www.vratislavice.cz/?do=addCss>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2018. *STANOVISKO ODBORU CENTRÁLNÍ HARMONIZAČNÍ JEDNOTKA Č. 4 /2018* [pdf]. Dostupné také z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Metodika_2018_CHJ-2018-4-Stanovisko-k-problematice-prezkoumani-hospodareni-mestskych-casti-statutarnich-mest_v02.pdf

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2022. Monitoring hospodaření územních samosprávných celků. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2024-03-14]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/uzemni-rozpocety/hospodareni-uzemnich-rozpocetu/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

MINISTERSTVO VNITRA, 2017. *Veřejná správa v České republice* [pdf]. Praha. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/verejna-sprava-v-ceske-republice.aspx>

Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR [online]. [cit. 2023-10-06]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

ODBOR VNITŘNÍCH VĚCÍ MAGISTRÁTU MĚSTA BRNA, 2023. *STATUT MĚSTA BRNA: úplné znění* [pdf]. Brno. Dostupné také z: <https://www.brno.cz/w/statut-mesta-brna-3049>

OPLUŠTILOVÁ, Irena, 2013. *Statutární města a Hlavní město Praha* [pdf]. Brno. Dostupné také z: https://is.muni.cz/el/1456/podzim2015/BPV_ZVFS/um/59151890/60670886/Statutarni.mesta.pdf

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

Správa území, c2023. In: *STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC. Liberec* [online]. [cit. 2023-11-02]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta>

Statut města Liberec, 2011. In: *Liberec* [online]. [cit. 2023-10-05]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/statut-mesta/>

VAVROCHOVÁ, Simona a Petr KUŠ, 2012. *Územní samosprávné celky*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha. Skripta (Institut pro veřejnou správu). ISBN 978-80-86976-26-6.

Základní údaje o městě, 2019. In: *STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC. Liberec* [online]. [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/profil-statut-mesta/zakladni-udaje-meste/>

ZÁMEČNÍK, Jaroslav, 2022. *USNESENÍ Z USTAVUJÍCÍHO ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA MĚSTA LIBEREC, KONANÉHO 18. 10. 2022*. In: *STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC. Liberec* [online]. [cit. 2024-01-25]. Dostupné z: <https://podklady.liberec.cz/?controller=open&action=zm&treepath=2022&contentpath=2022%2F2022-10-18+ZM+0>

ZASTUPITELSTVO MĚSTA LIBEREC, 2011. *OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC o stanovení místního koeficientu pro výpočet daně z nemovitostí* [pdf].

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Mapa městských čtvrtí v Liberci.....	56
Příloha B – Zřízené komise radou města Liberec.....	57
Příloha C - Přehled příspěvkových organizací města Liberec	58

Příloha A - Mapa městských čtvrtí v Liberci

zdroj: wikipedia

Příloha B – Zřízené komise radou města Liberec

- Komise pro veřejné zakázky
- Komise pro občanské obřady a záležitosti
- Komise pro místní Agendu 21
- Komise pro 100 klimatických měst
- Komise dopravní
- Komise pro Smart City
- Komise dozorčí rada Divadlo F. X. Šaldy Liberec
- Komise dozorčí rada Naivní divadlo Liberec
- Komise dozorčí rada Centrum zdravotní a sociální péče Liberec
- Komise dozorčí rada Komunitní středisko Kontakt Liberec
- Komise dozorčí rada Dům dětí a mládeže Větrník
- Komise dozorčí rada Městské lesy Liberec
- Komise dozorčí rada Technické služby města Liberec
- Komise dozorčí rada Dům seniorů Františkov, Liberec

zdroj: Statut města Liberec

Příloha C - Přehled příspěvkových organizací města Liberec

Název	Název
Centrum zdravotní a sociální péče Liberec, příspěvková organizace	Mateřská škola "Pod Ještědem", Liberec, U Školky 67, příspěvková organizace
Divadlo F.X.Šaldy Liberec, příspěvková organizace	Mateřská škola "Pohádka", Liberec, Strakonická 211/12, příspěvková organizace
Domov seniorů Vratislavice, příspěvková organizace	Mateřská škola "Pramínek", Liberec, Březinova 389/8, příspěvková organizace
Dům dětí a mládeže Větrník, Liberec, příspěvková organizace	Mateřská škola "Rolnička", Liberec, Truhlářská 340/7, příspěvková organizace
Dům seniorů Františkov, Liberec, příspěvková organizace	Mateřská škola "Rosnička", Liberec, Školní vršek 503/3, příspěvková organizace
Komunitní středisko KONTAKT Liberec, příspěvková organizace	Mateřská škola "Sedmkráska", Liberec, Vzdušná 509/20, příspěvková organizace
Mateřská škola "Beruška", Liberec, Na Pískovně 761/3, příspěvková organizace	Mateřská škola Sídliště, Liberec 30, Skloněná 1414, příspěvková organizace
Mateřská škola "Čtyřlístek", Liberec, Horská 166/27, příspěvková organizace	Mateřská škola "Sluníčko", Liberec, Bezová 274/1, příspěvková organizace
Mateřská škola "Delfínek", Liberec, Nezvalova 661/20, příspěvková organizace	Mateřská škola "Srdíčko", Liberec, Oldřichova 836/5, příspěvková organizace
Mateřská škola "Hvězdička", Liberec, Gagarinova 788/9, příspěvková organizace	Mateřská škola "U Bertíka", Liberec, Purkyňova 458/19, příspěvková organizace
Mateřská škola "Jablůnka", Liberec, Jabloňová 446/29, příspěvková organizace	Mateřská škola "V zahradě", Liberec, Žitavská 122/68, příspěvková organizace
Mateřská škola "Jizerka", Liberec, Husova 184/72, příspěvková organizace	Městské lesy Liberec, p.o.
Mateřská škola "Kamarád", Liberec, Dělnická 831/7, příspěvková organizace	Naivní divadlo Liberec, příspěvková organizace
Mateřská škola "Klíček", Liberec, Žitná 832/19, příspěvková organizace	Technické služby města Liberec, p.o.
Mateřská škola "Klubíčko", Liberec, Jugoslávská 128/1, příspěvková organizace	Základní škola a Mateřská škola Liberec, Barvířská 38/6, příspěvková organizace
Mateřská škola "Korálek", Liberec, Aloisina výšina 645/55, příspěvková organizace	Základní škola a Základní umělecká škola, Liberec, Jabloňová 564/43, příspěvková organizace
Mateřská škola "Kytička", Liberec, Burianova 972/2, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Aloisina výšina 642, příspěvková organizace
Mateřská škola, Liberec, Dětská 461, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Broumovská 847/7, příspěvková organizace
Mateřská škola, Liberec, Jeřmanická 487/27, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Česká 354, příspěvková organizace
Mateřská škola, Liberec, Klášterní 466/4, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Dobiášova 851/5, příspěvková organizace
Mateřská škola, Liberec, Matoušova 468/12, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Ještědská 345/88, příspěvková organizace

Mateřská škola Liberec, Stromovka 285/1, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Kaplického 384, příspěvková organizace
Mateřská škola "Lísteček", Vratislavice nad Nisou, příspěvková organizace	Základní škola Liberec, Křižanská 80, příspěvková organizace
Mateřská škola "Malínek" , Liberec, Kaplického 386, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Lesní 575/12, příspěvková organizace
Mateřská škola "Motýlek", Liberec, Broumovská 840/7, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, nám. Míru 212/2, příspěvková organizace
Mateřská škola "Nad přehradou", Liberec, Klášterní 149/16, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Na Výběžku 118, příspěvková organizace
Základní škola, Liberec, U Soudu 369/8, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Oblačná 101/15, příspěvková organizace
Základní škola, Liberec, U Školy 222/6, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Orlí 140/7, příspěvková organizace
Základní škola Liberec – Vratislavice nad Nisou, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Sokolovská 328, příspěvková organizace
Základní škola, Liberec, Vrchlického 262/17, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, Švermova 403/40, příspěvková organizace
Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Liberec, Husova 142/44, příspěvková organizace	Základní škola, Liberec, ul.5.května 64/49, příspěvková organizace
Základní umělecká škola, Liberec, Frýdlantská 1359/19, příspěvková organizace	Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace

zdroj: Monitor: Informační portál Ministerstva Financí ČR